لوړ خیالونه او

ژور فکرونه

انتخاب، ترجمه، تاْلیف

د

لرواند استاد ګل پاچا الفت

Ketabton.com

اهداْ

پښتو ژبې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د ناشر سریزه

((لوړخیالونه او ژور فکرونه)) د اروابناد استاد الفت له خوا راغونډ شوی اثر دی، ده د دې اثر له پاره د نړۍ د هغو پوهانو آثارخوښ کړي چې په یوه وخت هم پیاوړي مفکرین او هم د پیاوړي قلم خاوندان لیکوالان او ادیبان وو. خو استاد دا آثار داسې را پښتوکړي چې د ترجمې نخښه هم نه پکښې ښکاري، او لکه د ده د غوره نثرونو غوندې روان خواږه او له شعري کیفیت نه برخوردار دي. ده دا ګمان هم کړی چې د داسې مفکرینو افکار یې د خپلې ترجمې له پاره غوره کړي چې دی یې هم د فلسفې په ژوربنه پوه دی او هم دی په خپله له همدې لړۍ مفکرینو څخه دی.

همدا راز ده د نوموړو لیکوالو هغه پارچې خوښې کړي چې زموږ د ټولنې له پاره یې نه یوازې دا چې فکر او مطالب نا اشنا نه دي بلکه زموږ د ټولنې د ښې استفادې وړ افکار او مطالب لري.

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان د اروابناد استاد الفت دا غوره اثر د فکر او نثر د یوې ښې نمونې په توګه خپروي.او هیله ده چې افغان ځوانان به یې په مینه ولولي او د فن او فکر زده کړه به تري وکړي.

په درنښت

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سر ليك :	مخ:	سرليك:	مخ:
آزادي	۱	په انګلستان کی	۱۳
اجتماعي عيبونه	۲	غويی	۱۴
ګل ويل	۲	دتاګور نغمي	۱۴
شيږ زره کاله پخوا	۲	شاعر او پرښته	۱۵
حضرت محمد (ص)	۳	غم اوخوشحالي	۱۶
خيال او اميد	۴	پارلمان	۱۷
له مرګه نه ويريږم	۵	ژوند	۱۷
د غم خوښي	۵	قوت اوجرئت	۱۷
دژوند لوبه	۵	تاريخ	۱۷
پوهه	۵	لوړه پايه	۱۷
هرچا وخوړولم	۶	بدبختي	۱۸
زما تراني	۶	عقل	۱۸
د هوسونومرګ	۶	ترقي او تکامل	۱۸
د شاعر حال	۶	دژوند ضروري شرط	۱۸
شاعرته	۷	علم او اخلاق	۱۹
ادب او محبت	۷	فکراو احساسات	۱۹
دحقيقت اظهار	۷	تمسخراو ترحم	۱۹
پيغمبر	۸	دخلکو انتظار	۲۰
د نيکانو ارمان	۸	خطرناک	۲۰
قبراوګل	۸	د ژوندانه مخ اوځپ	۲۰
افتخار	۹	ليونتوب اوحماقت	۲۱
څه غواړم؟	۹	په ځان باور	۲۱
دبېدای فقر	۱۰	تعصب	۲۱
هيرول	۱۱	ځان وپيژنه	۲۱
له هرچانه لري	۱۱	شخصيت	۲۲
د شاعر خوشبختي	۱۱	بقاء	۲۲
تسلي	۱۱	کب	۲۲
هابيل اوقابيل	۱۲	هغه چي دنياته راغله	۲۲
سخاوت	۱۲	څنګه به يو؟	۲۳
بی اسري	۱۲	ستاسو فکر	۲۳
خلک اوشاعر	۱۳	که طابت ترقي وکړي	۲۳
انسان	۱۳	څه غواړئ؟	۲۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرليك:	مخ:
پوه اوناپوه	۲۴
ليونی	۲۴
مرګ	۲۴
روح	۲۴
افلاطون	۲۴
زموږپوهه	۲۵
بدې خبرې	۲۵
انساني سلوک	۲۵
انساني کمال	۲۵
د فکرروزنه	۲۶
ښکليتوب	۲۶
ښايست	۲۶
سياست مدار	۲۶
غولول	۲۶
فکرپه شعر کښې	۲۶
بدبختي اوشعر	۲۶
عشق او سعادت	۲۷
پوهه او عشق	۲۷
ښوونځی	۲۷
دفکر پانګه	۲۷
معرفت	۲۷
علم او علما	۲۷
ځان ښودل	۲۷
دښه کار علت	۲۸
تاج اوقلم	۲۸
مطبوعات او تاريخ	۲۸
حکومت او روزنامه	۲۸
دځان سعادت	۲۸
ځان مسعود ګڼل	۲۸
اجبار او اختيار	۲۹
عقل اوزړه	۲۹

سر ليك:	مخ:
کينه او مينه	۲۹
احتمالي مصيبت	۲۹
لياقت لرل	۲۹
شهامت	۲۹
لوی خلک	۲۹
اجتماع	۳۰
د جنګ اساس	۳۰
نجيبه غريزه	۳۰
شهرت اوشرافت	۳۰
هديه قبلول	۳۰
هيرول	۳۰
ځان غوښتنه	۳۰
مکررات	۳۱
نيکي	۳۱
دطبيعت قوانين	۳۱
انساني تکليف	۳۲
ژوند	۳۲
هيرول	۳۳
حکمت اوسعادت	۳۳
انشا	۳۳
مطالعه اوتفکر	۳۴
خوی او خصلت	۳۴
دوستانه مناسبت	۳۴
بدي اوضرر	۳۵
لويه اشتباه	۳۵
افتخار	۳۵
غضب او شهوت	۳۵
دوستي	۳۶
ښکلا	۳۷
وحشي اومدني انسان	۳۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

وربځې پورته په هوا کښې دي، ځاڅاني ښکته په زمکه کښې.
هغه څه چه په هسکو وريځو کښې شته په ژورو ځاڅانو کښې هم شته.په دغو اوبو باندې هم هماغه تنده ماتيږي.
د لوړ خيال او د ژور فکر نتيجه يوه ده.
ته! يا خپل نظر ډير لوړ کړه يا پخپل ګريوان کښې ډير سر ښکته کړه!
د شاعر او فيلسوف فرق همدغه دی.
زه شعر او فلسفه همدغه شان ګڼم.

«الفت»

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزادي

په کوم حق دهوا آزاد مرغان په پنجروکښې اچوئ؟
څه حق لرئ چې دغه آسماني نغمه وا ل له ګوښه ځایونو، له چینو اولښتیو، دسپیدو له رڼا او د ونو له څانګو څخه بیلوئ او د ژوند پانګه ترینه اخلئ.
انسانه ! ته په رښتیا دا ګومان لرې چې لوی خدای دغه ښایسته مخلوق ته دا وزرونه او ښکې ددې لپاره ورکړي دي چې ته يې وشکوې؟
آیا بې له دغه ظلم او ستمه ته ښه ژوند نشي کولی؟
آخر دغو بیګناهو څه کړي دي چې ټول عمربه ستاپه زندان کښې تیروي.
دا څه معلومه ده چې د دغو بیګناه بندیانو سرنوشت زموږله سرنوشت سره نه دی تړلی.
دا چا ته معلومه ده چې ددغو مرغیو آه به دظالمانو حاکمانو په څیر په موږ را ونه ګرځي اوموږ به ونه ځوروي.
آه - هیڅوک نه پوهیږي چې په دغه جهان کښې زموږ له کړو نه څه نتیجه ولاړیږي؟
زموږ له هغو جنایتونو چې په خندا او خوشحالۍ انجام مومي د اسرارو په چارراهی کښې څه پیداکیږي.
کله چې دشنه اسمان سپک وزره مرغا ن چې ددې لویې فضا الوتلو ته پیدا دي په پنجروکښې اېساورئ، هغه وخت چې دآسمان دنیلي درياب ښایسته لامبوزن د خپل ظلم په زندان کښې اچوئ دافکرنه کوئ چې یوه ورځ به ددوی په وینو لړلي نوکان له قفسونو څخه راووزي اوتاسوته به درورسيږي.
ایا تاسو دا فکرنه کوئ چې هر چیرته چې یو بندي دظلم اوستم له لاسه فریاد کوي خدای ورته په رحم او مهربانۍ ګوري؟
دخدای لپاره د شنو فصلونو اوکښتو نوکونجي دغو بندیانو ته وسپارئ.
بلبلان ازاد کړئ مرغۍ خوشي کړئ.
دغه ښکلې پنجرې چې دزینت لپاره ستاسو په کورنو کښې ځړيږي په ډير دقت وګورئ.
دجهان هغه تله چې تاسې يې نه وینئ دوه پلې لري.
همدغه دقفس نري او زري مزي دي چې دزندانو او جیلو نو تور اهنین سیخونه ترینه جوړيږي.
د اسمانونو، د چمنونو، دسیندونو بې ازاره لارویو ته زیان مه رسوئ او ازادۍ ته يې په احترام وګورئ.
ددغو بیوزلو اوبې ګناهو ازادي مه ایساروئ چې د تقدیر اوسرنو شت قاضي او حاکم ستاسو ازادي سلب نه کړی.
هغه چې د ظالمانو له ظلمه فریاد کوي پخپله هم ظلم اوتیری کوي.
انسانه! ته په رښتیا ازادي غواړې او ازدي دې خوښه ده؟
که دغسې وي نو بیا ولې دغه بندي اود خپل ظلم پټه خوله شاهد پخپل کورکښې ساتې.
ظالمه! ولې فریاد کوې چې په ماباندې ظلم او تیری کوي.
لږ څه خودغه بیوزلی بندي وګوره چې سیوری يې په تاباندې پریوتی دی.
دغه قفس ته خو لږ غونډې ځیرشه چې ستاپه کورکښې ځوړند دی او ته نه پوهیږې چې ددې پنجرې دسیخونو ترشا چې اوس په کښې یو بې ګناه مرغه نغمه سرايي کوي دیوه زندان اساس اوبنیاد اېښودل کیږی.

(هوګو)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي عيبونه

هغه څوك چې له ټولو اجتماعي عيبونو يعني له خو دپرستۍ، تعصب، خطا کارۍ او دروغو نه خلاص وي له اجتماع سره به دومره مخالف وي چې بې له انزوا نه به هيڅکله ژوند و نه کړی شي.

(ګوستا ولوبون)

ګل وېل

ګل بوراته ويل:

زه او ته تقدير يوله بله بېل کړي يو، زه دلته پاته کېږم مګر ته هرې خواته الوزې او هرلورته تلی شې، سره له دې مااوتا يوبه بل پورې زړه تړلی او له خلکونه لرې خوا په خوا ژوند کوو.

زه او ته دومره يوبل ته ورته يو چې کله کله دواړو ته ګل وېل کيږي افسوس دی چې ته له نسيم سره پرواز کوې او زه په زمکه کښې زنداني يم.

ماڅومره ارزو لرله چې له تاسره والوزم اوستاپه مخکې خپله خوشبويي خبره کړم.

مګرته دومره لرې ځې چې زه درسره ملګرتيا نشم کولی.

ته هميشه په ګلونو کښې پرواز کوې زه يوازې د خپل سيورې ننداره کوم چې د لمرله ګرزيدو سره زما شاو خا ګرځي.

ته ځې اوبيا راځې بيابيرته ځې اود بل ځای قصد کوې مګر ماوينې چې هرسحر پخپل ځای ټينګ ولاړيم او اوښکې تويوم.

بوراګله! ددې لپاره چې زما اوستا يارانه ټينګه پاته شي ياته ماغوندې خپلې نبلې په زمکه کښې خښې کړه ياماته بڼې او وزرونه راکړه چې تاغوندې والوزم او له تا سره پروازو کړم؟

(هوګو)

شپېړ زړه کاله پخوا

شپږ زره کاله کيږي چې سړي دسړو په وژله لګيا دي.

.....آسمان هرکله د زنبق دګلونو او دښايسته مرغيو د ځالو په صورت خپل استازي رااستوي چې دوی دصلح اومحبت خواته راوبولي مګر دغه دميني پيغامونه د خلقو له زړونو څخه دليو نتوب اثرنه وړي.

له ډير و وخته دځمکې د خلکو زوروره مينه له وژلو او وينو تويولو سره پيداشويده.

ډېره موده کيږي چې دملتونو خوره او جذابه موسيقي دجنګ او جګړې ساز او سرود دی.

ډير وخت دی چې افتخار د ويرو ونکې خپسکې بڼه پيداکړي ده چې په ديو هيکله ارابه په لاره تيريږي او ښځې، نران، لوی، واړه له پښو لاندی چيتوي.

اوس زموږ سعادت اونيکبختي له ډيرې مشکل پسندۍ نه کار اخلي اوهغه وخت يې وچولی غوړيدلی وی چې خلک ووايي ((ځوځانونه وژنو)) اوس بايد دسعادت ګټلو لپاره د جنګ نغاره وډ نګيږي.

هر چيرته د پولادو برق په چليدو دی، په هر ځای کښې دبلو لمبولوګي اولوخړې پورته کيږي.

هغه خلک چې ډلې ډلې د خلکو د وژلو لپاره د جنګ ميدان ته روان دي د خپلو تورو شپو درونو لو لپاره د توپونو د خولو لمبو ته ضرورت لري.

داټو ل کاروانه يوازې دقومونو دمشرانو د جاه طلبۍ لپاره دي.

هغوی لاپه موږ باندې خاورې نه وې اړولې چې زموږ په قبرنو باندې ددوستۍ معاهدې کوی.

ځنا وراو مرغان لاد جنګ په ميدان کښې زموږ په وينو او هډوکوپسې ګرځې اودغه اقايان يو له بله سلامونه او احترامونه مبادله کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ په ننني۔ دنیاکښې هیڅ ملت نه غواړي چې یو بل ملت خپل ګاونډ ووینې.
هغه کسان چې ددوی د حکومت دوام زمونږ د حماقت نتیجه ده هره ورځ د قهر اوکینې احساس زمونږ په روح کښې تقویه کوي او هغه اور ته لمن وهي چې دوی پخپله بل کړی دی....
ښایي چې له یوه سیوری لاندې ارام کښیناستل دیوې چینې خوړې او به څښل، له یوې ګڼې او ګوړې ونې لاندې له خپلو رؤیاسره مشغولا خوند او لذت ولري مګر دنن ورځې انسان له دې ټولو خوندو نه زيات خوند د خپلو ورونو په وژله کښې مومي.
هغه وخت چې سپیدی چوي او د رڼا پیغام جهان ته راوړی، هغه وخت چې دسحر مرغه نغمه سرایي کوي دغه جګړه مار انسان دوژلو او وینو تویولو په فکر کښې وي.او له کینې نه کاراخلي.

(هوګو)

حضرت محمد (ص)

هغه (ص) پوهیده چې دعمر وروستۍ سلګۍ ده او د ژوند رڼا لکه د مازیګر زیړی لمر درنګ ساعت له سترګو پنا کیږي.
دی به تل په فکر کښې ډوب و او په هیڅا به یې پره نه اچوله.
چې په لاره به روان ؤ، له هرې خوا سلامونه پرې وېل کیده، ده به هم هر چاته په مهربانۍ ځواب وایه.
په ږیره کښې یې شل ویښتان سپین نه لیدل کیده او زهیر تیایې ورځ په ورځ زیاتیده.
کله به چې اوښانو اوبه څښلې دی به ورته ودریده او هغه ورځې به یې په زړه ګرځیدې چې ده به دخپل تره او ښان څروله.
هروخت به د خدای په درګاه کښې په زار او نیاز مشغول و.
خوراک یې بیخي لږ و او ډیر څله به یې په نس پورې تیږې تړلې.
پخپل لاس به یې خپلې میږې لوشلې، چې جامې به یې وشلیدې په زمکه به کښیناست او خپل کالي به یې پخپله ګنډل.
د ځوانۍ قوت یې نه وپاته، ډیرو روژو دده بدن کمزوری کړی و. په ډیرو او ږدو ورځوکښې به یې درمضان ټولې روژې نیولې. د درې شپینو کالو و چې ناځاپه تبه پرې راغله.
هغه قرآن چې د خدای له لورې پرې نازل شوي و، ټول یې ولوست. داسلام بیرغ یې سعید ته په لاس کې ورکړ او هغه ته یې وویل:
دازما دژوند وروستۍ ورځ ده ته په دې پوه شه چې بې له یوه خدایه بل خدای نشته، ته د هغه په لاره کښې جهاد وکړه.
دی ډیر آرام معلومیده مګر نظریې د هغه لوړ پرواز عقاب غوندې و چې د لورې فضا په ترکولو مجبور شوی وي.
په دغه ورځ هم د ی د هر وخت په شان دلمانځه لپاره مسجد ته راغی اوپه حضرت علي یې تکیه کړې وه، مومنان او مسلمانان وریسې راروا ن وو او په مخکې یې مقدس بیرغ رپیده.
چې مسجد ته ورسیده رنګ یې الوتی و او خلکوته یې وویل:
ای خلکو! که چیرې دپاک خدای (ج) اراده نه وای مابه له یو ړانده اوناپوه نه څه فرق نه درلود.
چا ورته وویل د خدای(ج) رسوله! هر چا چې ستا بلنه د حق په لورې واوریدله ستا په خبرو یې باور راغی او په ایمان مشرف شو.
کله چې ته دنیا ته راغلې نو په آسمان کې نوی ستوری ښکاره شو او د کسری د طاق درې برجونه و نړیدل.
مګر هغه (ص) خپلو خبرو ته دوام ورکړ او و یې ویل: اوس زما وروستۍ ساعت رارسیدلی دی او د آسمان پرښتې زما په باب کې مجلس لري.
غوږکیږدئ او واورئ! که ما ستاسو کوم یوه ته کله کومه بده خبره کړې وي هغه دې پاڅیږي او پخوا له دینه چې زه له جهانه لاړ شم ما ته دی بیرته راوګرځوي او هماغه څه دې را ته و وایي.
که مې څوک وهلی وي و مې دې وهي که مې له چانه څه اخستي وي رانه دې واخلي، په دغه وخت کې یې هغه لږګی حاضرینو ته وړاندې کړ چې د ده په لاس کې و، هلته یوه بوډۍ ناسته وه او وړی یې وریشلې هغې چیغه کړه چې ای د خدای رسوله خدای دې له تا سره ملګری وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده (ص) بیا و ویل: ای خلکو! په خدای ایمان لرئ او د هغه حضور ته په تعظیم سرونه ټیټوئ، د میلمنو پالنه کوئ پرهیز ګار اوسئ او عدالت وچلوئ.

دغه وخت لږ غونډې غلی او په فکر کښې شو بیا یې ورو ورو ګامونه واخستل او و یې ویل: ژوندو خلکو! زه بیا تاسو ټولو ته وایم چې زما د تللو وخت دی ژر کوئ پخوا تر دې چې زه د اجل پیاله نوش کړم زما ګناه چې ما کړی وي را په یاد کړئ او هر بد مې چې ستاسو له هر یوه سره کړی وي، له ما نه انتقام واخلئ.

خلك له ده نه غلي او نیولي په څنګ تیریدل، ده د ابوالفدأ له خاه نه اوبه را وغوښتلې او مخ و لاس یې و مینځل، یوه سرې ترینه درې درهمه وغوښتل ده سمدلاسه ورکړه او ویې ویل: ((د حساب فیصله دلته ښه ده نه په قبر کښې)) خلکو په ډیره مینه په هغسې نظر لکه چې کوتره یې لري دغه د جلال او عظمت خاوند ته کتل چې ډیره موده د دوئ د ډاډ او امید مرکز ؤ.

دی (ص) خپل کور ته ننووت ډیر خلك د کاله نه د باندې پاتې شوه او ټول شپه یې په ویښه تیره کړه سحر چې سپیدې و چاودې ده و ویل: ابوبکره! زه نور د پاڅیدلو توان نه لرم پاځیره ما ته قرآن ولوله په دغه وخت کې د ده کور بې بې عایشه(رض) د ده تر شا ولاړه وه.

دی د آیتونو په اوریدلو مشغول ؤ چې حضرت ابوبکر (رض) لوستل، کله به یې په ورو ورو شروع شوی آیت تمام کړ، په دغه وخت کې نورو ټولو ژړل او چا خپله ژړا نشوه ټینګولی.

نژدې ماښام ؤ چې عزرائیل (ع) د کاله په دروازه کښې ښکاره شو او د ننوتلو اجازه یې وغوښتله.

د خدای (ج) استازي و ویل: پریږدئ چې د ننه راشي، په دغه وخت کښې هر چا د ده په سترګو کښې د ده د ولادت د ورځې غونډې یو عجیب ځلیدونکی برق لیده.

عزرائیل (ع) ده ته وویل: د خدای (ج) رسوله ته خدای (ج) خپل حضور ته بللی یې.

ده و ویل: زه د حق دعوت ته لبیك وایم له دغه وینا سره دی وریږدیده او د یوه آرام نفس په وتلو د ده شونډې بیرته پاته شوې او حق ته یې ځان وسپاره.

((هو ګو))

خیال او امید

د آسمان په لوښو کښې کومه یوه ډیره ښه ده؟ زه هر څوك خپلې عقیدې ته پریږدم او پخپله د آسمان هغې لور ته په زړه کې ډیر ځای ورکوم چې تل په پرواز کښې ده او خیا ل ورته وایي.... دې ښکې جنۍ ډیر ښه هوسونه پخپل پلو کښې راټول کړیدي.

آسمان خپلې دغې هوسناکې او نیاز مینې لور ته اجازه ورکړیده چې هر څه یې زړه غواړي هغه له ځان سره واخلي. دې ښایسته او ګلالۍ جنۍ کله د ګلو تاج په سر باندې ایښی د سوسن امسا په لاس د ګلو او سنبلو په چمن کښې ګرځي بورا ګانو ته د الوتلو لوری او لودن ښیي.

لکه د شاتو مچۍ له ګلونو سره خوله په خوله شي او په شیره یې ځان مړوي.

یو وخت له خورو ورو څڼو سره خپله سپینه ښه زوروري سیلۍ ته سپاري او په دغه حین کښې د سحر د سپیدو سپینه جامه یا د تورې شپې تور کالي اغوندي او هره ګړۍ د خلکو په نظر کښې بیله جلوه لري.

د لوی خدای دغه ښیګڼه باید هیڅکله هیره نکړو چې مور یې د دغې وفا دارې جاودانې پیغلې په ملګرتیا بر خوردار کړو.

زموږ سرنوشت یې دد ې له سرنوشت سره په یوه ملکوتي پیوند کلک وتاړه چې په غم او ښادۍ کښې راسره وي.

په دغه ښکلې بخشش باید ډیر خوشحاله اوسو او دا ښایسته حوره ډیره وستایو.

د زړه په کورکښې دکور د میرمنې ځای باید دیته پریږدو او ډیر پام وکړو چې هغه بد ګذرانه او بدخو یه خواښې یعنې عقل ددې ښکلې نازنینې ناوې زړه ازار نکړي.

او ه یوازې همدغه جنۍ په ما باندې نه ده ګرانه دد ې له خورسره هم زه ډیره ټینګه علاقه لرم.

خورېې له دینه لږ څه لویه او جدي شانته ده چې ((امید)) ورته وایي.

څومره به ښه وي چې دغه مهربانه ملګرې چې له ډیرې مودې زما د سعادت پانګه ده ترهغه وخته راسره وي چې زما دژوند ډیوه مړه شي او ژوند خاتمه ومومي. (ګوته)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له مرګه نه ویریږم

له مرګه نه ویریږم، که څوک راته ووایي چې نن شپه مرې زه به ووایم چې د خدای رضا مې قبوله ده، مګر خدای دې نه کا چې څوک راته و وایي دیوه تن ژوند ستا له لاسه تریخ دی.

((کانت))

د غم خوښي

زما دا خبره بې له پوهانو بل چاته مه کوئ ځکه چې ناپو هان بې له ملنډو په نور څه نه پوهیږي
زه غواړم هغه څوک وستایم چې ځانته اور لټوي اولکه پتنګ سره اورته ځان غورځوي.
دعشق په شپوکښې چې دژوند نیا لګي کر ل کیږي او د حیات ډیوه لاس په لاس ګرځي دسپینې سپوږمۍ په لیدلو ستاپه روح کښې یو مرموز هیجان پیداکیږی، ته بیا خپل ځان دتورتم په زندان کښې بندې نه وینې ځکه چې هر ه ګړۍ دیوه مقام ارزو درسره وي.
ته بیا داوږدې لارې او دګران سفرله غمه خلاصیږې او خپله اروا په بیره د نور اوصفا چینې ته استوې چې دشوق په لمبه لکه پتنګ ځان ستې کړې.
ترڅو چې په دغه نکته پوه نشې ((مړشه چې ژوندی شې)) په دغه تورتم او تیاره جهان کښې به لکه نوم ورکی میلمه اوسیږې.

(ګوته)

دژوند لوبه

څه موده ما او تا یوله بله زړونه تړلي وو، اوپه غم اوښادۍ کښې ملګري وو.
په وارو وارو مو دنڅې او میره لوبه شروع کړه بې له دې نه چې خبره جګړو او دعووته ووزي.
ډیرځله مو یو له بل سره وخندل، ددوو مینو غونډې مو یو د بل په مخ دمینې لاسونه راښکل، شو خې مووکړه، یوله بله مو خوله واخستله او خوله مو ورکړه.
په اخرکښې مو د ورو په شان په څنګلونو او کښتونوکښې د الاداد اوپټپټانې لوبه شروع کړه او یوله بله داسې پټ شوو چې تراوسه مو سره نه دي موندلي.

(هاینه)

پوهه

دپو هې قوت ته وزرونه مه پیداکوئ، بلکه څه سرپ ورپورې وتړئ.

(بیکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرچا وځورولم

ځينو پخپل عشق و ځورولم، ځينو په کينه زما زړه ازار کړ.
چا د عشق په زهرو زما ډوډۍ ولړله.
چا زما د شرابو په پياله کښې دکينې زهر توی کړه.
مګرله هرچانه هغه چا ډيروځورولم چې نه يې راسره کينه پيداشوه او نه مينه.

(هاينه)

زما ترانې

زما ترانې ټولې په ز هرو لړ لې دي.
ولې به نه وي لړلي آيا تا زما دزنده ګۍ په جام کښې زهر توی نه کړه؟
زما ترانې ټولې په ز هرو لړې دي، ولې نه وي لړلي ايا زه پخپل زړه کښې په زر هاو ماران نه لرم؟
آيا له دغو ټولو مارانو نه علاوه ته زما په زړه کښې ځای نه لرې ای زما دلداره!

(هاينه)

د هوسونومرګ

زما هوسونه مړه شو مګر زه لا ژوند ی يم.
ما خپل زړه له خوږو او خوندورو رؤ ياؤ خخه وشکاوه او مړنشوم.
اوس ما ته بې له رنځ تيرولو او غم خوړلونه نور څه نه دي پاته.
زماغلي اوچوپ زړه د هميشه لپاره دااميدو له تودوالي محروم دی
زما د سرنوشت طوفانونو زما دژوند تر اوتازه ګل مړاوی کړ اوس زه يوازې له نا اميدۍ او افسر ده ګۍ سره مخامخ يم او د نجات
وروستۍ ګړی ته ګورم.
زه هغه وچه پاڼه يم چې منی اوخزان يې ليدلی مګر دا لا په لغړ ښاخ پاتې ده اود ساړه ژمي بادونه يې ريږدوي.

(پوشکين)

د شاعر حال

ترڅو چې د هنر رب النوع تازه طعمه ونه غواړي شاعرغلی او ارام دی.
دی هم د نورو غونډې په خوږو او بو پسې هڅه کوي او د وګړو په شان په ډيرو وړوکارونو باندې بوخت وي.
د ده اسماني سريدنه غلې وي او هيڅ غږ ترينه نه خيژي.
زړه يې له غم اورنځه فارغ وي او د ژوند له مبتذلو خوښيوسره يې تعلق وي.
لنډه داچې د جهان بې هنره خلکو غونډې عادي ژوند لري.
کله چې نا څا په د هنر رب النوع د شاعر په زړه کښې څه واچوی روح يې لکه ګربته چې له درانه خوبه پا څيږي ريږدي او له دغه
احمقانه وخت تيرولو ځخه خوابدی کيږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جهان له عادي شور او غوغا څخه تښتي او خپل سر د خلکو نا څېزه بوتانو ته نه ټيټوي، بلکه په ډېر وقار او ټينګار له دغه عالمه کناره کيږي د ډکو سيندونو په موجونو او د ځنګلوپه شاعرانه زمزمو پسې روانيږي

" پوشکين"

شاعرته

شاعره! د خلکو په ستاينه مه غوليږه! ځکه چې دمدح او تحسين نغاره ژرغلې کيږي.
داحمقانو او بيشعوره خلکو خندا او وينا ته غوږ مه ږده!
تل غلی جدي او ټينګ اوسه!
ته پادشاه يې بايد د شاهانو غوندې په انزواکې ژوند وکړې.
ته خپله لاره مه پرېږده او هغه ځای ته ولاړشه چې ستا ازاد طبيعت يې درښيي.
ته د خپلو هغو انديښنو او خيالاتو محصول چې په تا باندې ډيرقدر لري خلکو ته وړيا ورکړه او پخپله دغه بخشش له چانه څه مه غواړه!
اجر او مزدوري مه غواړه ځکه چې ستا مکافات يې له تانه بل څوک تا ته نشي درکولی.
ته پخپله د خپل ځان قاضي يې ځکه چې هيڅوك ستا په باب کښې تا غوندې سختګيرنه دی.
ای مشکل پسند هنر منده! آياته پخپل کارپخپله خوښ يې؟ ايا ستازړه خوشحاله دی؟ که دغسې وي نو بيا څه پروا ده که خلک له تاسره دښمني وکړي او تاته بدووايي.
پرېږده چې احمقان د هغه معبد په غولي کښې لاړې توکړی چې په محراب کښې يې ستا د نبوغ اور لمبې کوي. پرېږده چې دوی د خپلې بې عقلۍ په وجه ستا د ځلاند مشعل پايې ولړزوي.

(پوشکين)

ادب او محبت

پام يې نه و، ددې په ځای چې په ډير ادب راته تاسو ووايي په ډېره مينه يې راته وويل:
((ته)) په دغه وخت کښې د خوشحالۍ او خوشبختۍ خيا ل زما مضطرب ا وپريشانه روح ونمانځه او عاشقانه مچې يې ترې واخستله.
زه او س د هغې په مخکې ولاړيم او يوه شيبه ترينه سترګې نشم اړولی.
په خوله وايم ای ښکلې پيغلې (تاسو) څومره په ادب ياست مګرپه زړه کښې وايم: ته پرما باندې څومره ګرانه يې.

" پوشکين"

دحقيقت اظهار

که زه د حقيقت په اظهار کښې زيان ووينم پرو انشته خو چې حقيقت زما د چوپوالی په وجه زيان ونه وينی.

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر

دمعنی تنده او تلوسه راسره وه.
په چوپه اوغلی بیدیا کښې لالهانده ګرځیدم.
هغه پرښته چې شپږ وزرونه لري له پاسه راکوزه شوه او خپلې ګوتې یې چې له خوب اوخیاله سپکی وې زماسترګوته رانزدې کړې.
ما د وار خطا ګربتې غوندې خپلې سترګې پرانیستې.
د هغې لاس زما دغوږونو له څنګه تیرشو زماپه غوږونو کښې ناڅاپه یو مرموز اواز پیداشو.
همدغه وخت ما داسمان د زړه د تپیدو اواز واوریده.
د دریاب له موجونولاندې مې د بحري حیواناتو تګ راتګ ولیده.
دکورو په بوټوکښې مې د تاک څانګې اوپانې لیدې چې وده کوي او لوییږي.
پرښته زما شونډوته رانزدې شوه زما هغه ژبه یې رانه پریکړه چې کاریې نیش وهل و.
بیایې پخپلو لاسونو چې په وینولړلی وو یوه بله ژبه زما په خوله کښې کښیښوده.
زما په ځیګر یې تیره توره ومنډله زما رپیدونکی زړه یې راو ایست.
او د اور سوځوونکې لمبه یې زما په سینه کښې ننویستله.
زه دیوه مړي په شان غلی او بې حرکته دبیابان په شګوکښې پریوتم. دغه وخت مې ناڅاپه خدایي غږ ترغوږه شو چې ماته یې ویل:یا څیره ! سترګې وغړوه ، د خدای فرمان ته غوږ ونیسه او د اجرا لپاره یې سمدلاسه روان شه له بیابانو نو او دریابونو نه تیرشه پخپلو اورینتو خبرو د ایمان اور د خلکو په زړوکښې بل کړه!
" پوشکین"

د نیکانو ارمان

د نیکانو لوی ارمان دادی چې دسړو جوړولو په کار کښې برخه ولري که څه هم ددوی کارپټ پاته شي او څوک پرې پوه نشي.
" پوشکین"

قبر او ګل

قبرسره ګل ته ویل:
ای د عا شقانو ګله! هغه د اوښکو څاڅکي چې هره شپه د چرغړ او سحرله سترګوستا په ښکلې ښه راتوئیږي ته پرې څه کوې؟
ګل وویل:
او ل راته ووایه ! هغه چې ته یې هروخت خپلې ګیډې ته ننباسې څه ورسره کوې؟
قبروویل:ګله ! زه له هرې اروا نه چې ماته یې سپارې پرښته جوړوم او اسمان ته یې لیږم.
ګل وویل: قبره! زه دغه اوښکې ورو ورو د عطرو اوعسلو په صورت تبدیلوم او خلکو ته یې ورکوم!
" هوګو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

افتخار

دا طلایي سکه چې د دنیا په بازار کښې د افتخار په نامه چلند لري هيڅ ګڼمه.
هو! زه ورته په کرکه ګورم او له پښو لاندي يې کوم.
هغه چې د خپل هنر مزدوري غواړي دټيټ فطرت خاوند دی.
هغه چې ددغه بازار په سرو او سپينو پسې ليوا ل دی پريږدئ چې دې بې ارزښه سکې ته لاس وغځوي.
داسکه هغه څوک اخلي چې ځان خرڅوي.
که ته غواړې چې دغه خلق وپېږې نوراشه دوی ټو ل ځانونه خرڅوي.
ته بايد دو ئ ته يو مناسب قيمت وټاکې او خپله اميانۍ وشرنکوې.
که داسې ونه کړې نو د دوئ په تقوی اعتراف کوې.
اياته نه پوهيږې چې دوئ ټول دتقوی خاوندان دي.
افتخار او تقوی تل اوره په اوره وراندې ځي.
ترڅو چې دنيا شته خلق د تقوی بهاپه افتخار تا ديه کوي.
دافتخار دسکې اواز دی چې دنيا يې په پښو درولې ده.
ماپريږدئ چې د جهان دپرهيز ګارانو په مقابل کښې بدمعامله او سم.
پريږدئ چې زه دافتخار خاوندانو ته هيڅ ښکاره شم.
زه چې ځان د دغسې خلکو په مخکې وينم زړه مې له اندازې نه زيات دحقارت تمنا لري.
زه دغه طلايي سکه چې د جهان په بازار کښې رواج لري او دافتخار په نامه ياديږي هيڅ ګڼمه اوپه نفرت ورته ګورم.
زه او س دافتخار او تقوی غوندې ورو ځيزونو په مخکې نه يم ولاړ.
زه دغه وخت له ډيرو لويو حقايقو سره مخامخ يم چې يا بايد غلی اوچوپ پاته شم يا ډيرې لويې خبرې وکړم.
ای زما پوهې اوهوښياری! راشه هغه څه ووايه چې د نوروپه فکرکښې نه راځي.
"نيچه"

څه غواړم؟

د ډيرو خلکو له پټ رازونو خبرشوم مګرله ځانه لاخبرنه يم.
زما سترګې ماته دومره نزدې دي چې مانشي ليدای.
زما زړه غواړي چې له ځانه څه قدر لرې شم او خپله خيره ووينم مګر دومره لرې نه لکه چې له غليم نه لرې يم.
اوس زما ډيرنژدې دوستان هم له مانه ډير لرې دي.
زه غواړم د دوست او دښمن ترمنځ يوه فاصله ولرم ترڅو چې هغه څه په ځان کښې وليدی شم چې په ماکې شته.
اوس پوه شوئ! چې زما زړه څه غواړي؟
" نيچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بډای فقر

لس کاله کیږي چې یو څاڅکی باران په ماباندې ونه ورېده.
یوه سړه ورمه په ماونه لګېده د مینې او محبت پرخه زما دزړه په کښت پرېنوته څکه چې په دغه ځمکه هیڅکله باران نه ورېږي.
زما یو هې! زه اوس تاته مخ اړوم او تاته اسره لرم چې په داسې وچکالۍ کښې ته و چتوب غوره نه کړې.
له تا نه هیله لرم چې زما لپاره روح خوښونکې ورمه، زه خوشحالوونکې پرخه، ژوند پالوونکې او ریاشې.
پخوا تردې ماوریځو ته ویل چې زما له کو هستا نه لرې شئ.
ماویل: ای تورو وریځو زما له مخې نه لرې شئ چې د رنا پلوشه په ماباندې ډیره پریوزي او مخه مې ښه رڼا وي.
اوس د هغو وریځوپه لاره کښې دامونه ږدم چې ګوندې یوه شیبه زما په سرباندې سیوری شي او زما خبرواخلي.
پخواله دینه په تریخ حقیقت پسې ګرځیدم اوس دتصادف څښو ته لاس غځوم اوغواړم چې میلمه پالونکی شم، خپله برخه او دخپل وچولي لیک له ځانه ونه شړم.
نن زرتشت له خپلې سختې نه لاس اخستی دی او لکه تود باد چې کنګل ویلي کوي خپل ملایمت څرګند وي.
تراوسه لاپخپل کوهستان کې انتظار کاږي مګر دغره له لوړې څوکې راښکته شویدی.
له هغو کنګلونه چې تل ترتله ساړه او ترلې پاته کیږي یو قدم راټیټ شویدی ستومانه دی مګرخوشحاله معلومیږي.
غلی شه! چې حقیقت لکه تینګه وریځ زما په سرتیریږي دوریځې له زړه نه یوغیر مریي برق ځلیدونکی دی.
حقیقت ورو ورو له ډیرو لویو پته پایو او پلو څخه زماپه لوړې راښکته کیږي.
راشه! ګرانه حقیقته.
چوپ شه! دا زما حقیقت دی چې په ځیرځیر او خواږه اضطراب راته ګوري او کتل یې لکه دستورو کتل جذاب اوشیطنت امیز معلومیږي ته به وایې چې زما د نیکمرغۍ راز یې پخپل حدس موندلی دی او پوه شویدی چې نن ولې دغره له لوړې څوکې راښکته شوی یم ولې ملایم او ارام یم؟ ته به وایې چې له لیدو اوکتو یې یو ګلرنګه ښامار ما ته خوله وازه کړې ده.
غلی شه! چې زما حقیقت څه وایې:
افسوس دی ستا په حا ل ای زرتشته! ستا حا ل دهغه چاغوندې دی چې سو چه زرېې خوړلې وي، اخر به ستا ګېډه څیرې کړي او دغه زربه ترینه وباسي.
زرتشته! ته له اندازې نه زیات بډای، له حده زیات د خلکو سترګې بریښوې او په زړونو کښې ځانته حسد پیداکوي.
زه د ستا د ځلیدونکې رڼاپه مخکې دریدای نشم او سیوري ته پناه ورم اوریږدم.
بډایه! څه ولاړشه! څه روانیږه ای زرتشته له خپل لمرنه لرې شه! ته غواړې چې له خپلې هغې رڼا نه چې له تاسره ډیره زیاته ده نورو ته په لپولپو څه ورکړې.
ته په دې نه پو هیږې چې هغه شی چې له تاسره په رښتیا زیات دی پخپله ته یې.
که غواړې چې چاته څه ورکړې له ځانه تیرشه خپل ځان ورکړه ای زرتشته!
ته وایې لس کاله کیږي چې یو څاڅکی باران په ماباندې نه دی وریدلی، یوه سړه ورمه راباندې نه ده لګیدلې، د مینې شبنم زماپه زړه نه دی پریوتی.
ته دا اسره لرې چې په مینه درته وګوري اوتاښه وګڼې.
ایاته نه پوهیږې چې ستا د خوشبختۍ پلوشو او حرارت شاوخوا ځمکه سوزولې ده؟ هغه زمکه چې له بارانه محرومه ده له عشقه هم څه برخه نه لرې.
اوس ستا، ستاینه څوک نه کوي، بلکه ته د خپل دسترخوان دپوټو ټولوونکو ستاینه کوي.
زه تاپیژنم چې ډیر فقیربډای یې.
ستا ډیر شته تاپه عذابوي، ته خپل ځان په ډیره ورکړه ستومانه کوې. خپلې ارامتیا ته نه ګورې، له خپل ځان سره علاقه نه نښیې.
ستا باطن همیشه هماغه شان په شکنجه کښې دی لکه چې په یوانبارکښې له اندازې او ګنجایش نه زیات غنم واچو ل شي یاپه یو زړه کښې له حده زیاته مینه پیداشي. ته خپل ځان قربانوې خو څوک ستا، ستاینه نه کوي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای بې پوهې هوښیاره! که غواړې چې په نوروګران شې باید ډېر فقیرشې.
دا خلک له هغه چاسره مینه کوي چې په زحمت کښې وي هغه چاته یوه مړی ډوډی ورکوي چې وږی وي.
ای زړتشه! که غواړې چې چاته څه ورکړې نو خپل ځان ورکړه او له ځانه تیرشه!
زما خبره واوره، زه ستا حقیقت یم!
" نیچه"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی.
څو ک چې همیشه د بل دملامتی خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

له هرچانه لرې

رټل او رټل کیده یو هم ښه نه ګڼم او له دواړونه کرکه لرم.
د چا اطاعت نشم کولی اوله چانه اطاعت هم نه غواړم.
هغه چې له ځانه نه ویریږي بل هم نه ویروي.
په نورو باندې هماغه څوک حکومت کولی شي چې نورویروي.
زه به څنګه دغه کارته زړه ښه کړم چې د خپل ژوند په اداره هم نه یم خوښ.
زه غواړم چې د ځنګله یا د سیند حیواناتو غوندې یوه شیبه ځان هیرکړم چیرته یوازې کښینم.
له خپلو لرې اوږدو رؤیاو سره مشغول شم.
خپل ځان له ډیر لرې ځایه دلته راوبولم.
له ځانه زړه وشکوم اوبې له ځانه له بل چاسره څه مشغولا و نه لرم.
"نیچی"

د شاعر خوشبختي

دګلې رونق اوښتی دی، دخزان سیلۍ توله ښکلا له ځان سره وړیده، مګرشاعر د تیرو په یاد خپل غم سپکوي.
دی فکر کوي چې له داسې بدایعو نه یوه ښکلې تابلو جوړه کړې چې هیڅ خارجې وجودنه لري.
دی په رښتیا ډیر خوشبخت دی چې برباد شوی ښایست د خپل خیا ل په دام کښې نیولی اوساتلی شي.
" ایشندرف"

تسلي

دژوند پاڼه زیړه ده، اوس تا تورو خاوروته سپاري ای دخاورو اولاده!
مګر غم مه کوه! ستاله خاورو نه به یو داسې نیالګی زرغون شي چې هرکا ل به نوي ګلونه نیسي او هرپسرلی به ستا په یادو عطر افشاني کوي.
" روکرت"

(c) ketabton.com: The Digital Library

هایيل او قابيل

دقابيل نسله! ته ارام ويده شه! ښه خوره او ښه څکه، تل موړ او خوشحاله اوسه! ځکه چې ژوند تاته په ډېره مينه خاندي.
مګرته ای د هابيل نسله! ټول عمرپه خوارۍ او بدبختۍ کښې غوټه اوسه او په زحمت مړشه!
دقابيل اولاده! ډير خوشحاله او سه ځکه چې اسمان تاته په ډېرښه نظرکتلی دی اوته يې خوښ کړی يې.
د هابيل اولاده! ته همدغسې په غمونو، زحمتونو اوسختيو کښې تل ترتله ژوند کوه!
دقابيل زوزاده! خانده اوخوشحاليږه ځکه چې ستا کښت ډيرښه راغلی اوستا رمې کا ل په کا ل زياتيږي.
مګرته ای دهابيل زوزاده ! همدغه شان په لوږه شپې سبا کوه اوفرياد کوه.
دقابيل بچيو! تاسې تودو نغريو ته نږدې کښېنئ او ځانونه تاوده کړئ مګر تاسې ای دهابيل بچيانو لکه ګيدړان په سمڅو او غارونو کښې له سړونه وريږدئ او وږيږئ.
دقابيل نمسيو! تاسو معاشقه وکړئ! او څنګه چې ستاسو سره اوسپين زياتيږي خپل ټبر هم زيات کړئ او هرکا ل نوي اولادونه راوړئ.
مګر تاسو ای د هابيل نمسيانو خپله اشتها وسيځئ او له خپلې کمبلې نه هيڅکله پښې مه باسئ!
دقابيل ټبره! ته د ځنګلوونو د حشراتو غوندې تل خوره او غتيږه!
مګرته د هابيل ټبره! له خپلو اولادونو سره په لارو اوکو څوکښې سر ګردانه ګرځه!
اه دقابيل نسله ! که ته مړ هم شې ستاپه غوښو او هډوکو به ځمکه تياره شي اوکښت به يې ډيرښه راشي مګرته ای د هابيل نسله! په ژوند هم څه حاصل نه لرې او هيڅ لاس ته نه درځې.
مګر ګوره! ای دقابيل نسله! سره له دغو ټو لوشيانو يو لوی شرم هم ستا په برخه رسيدلی دی هغه دا چې ستا په حکومت کښې ((پاله او کرکې دسرنيزې په مقابل کښې مغلوبه ده)).
ته! ای دهابيل نسله دا ځمکه پريږده او اسمان ته وخيژه ځکه چې ځمکه يې ستا لپاره نه ده پيداکړې.

" بودلر"

سخاوت

سخاوت دانه دی چې سړی چاته ډېرڅه ورکوي بلکه په ځای ورکړه سخاوت دی.

"لاربروير"

بې اسرې

يتيم هلک وم، ددنيا له شتو نه مې دوه رنې سترګې درلودې چې دزړه آرامتياپکې ليدل کيده.
زه په ډېر اميد د لوبو ښارونو خلکوته ورغلم مګردوئ ماته څه اعتنا و نه کړه ځکه چې دوی ته ډير زرنګ ښکاره نشوم.
شل کلن وم چې يوپټ اور زما په زړه کښې بل شو او يو نا څاپه راته ټولې ښځې ښکلې او ښايسته ښکاره شوې زه په ټولو مين شوم مګرپه دوئ کښې يوه هم په مامينه نه شوه او يوې ته هم زه ښکلې ښکاره نشوم، که څه هم ما وطن او پاد شاه نه درلود مګر بيا هم د جنګ ميدان ته ورغلم چې مړشم خو مرګ قبول نه کړم.
زه اوس نه پوهيږم چې دلته څه کار لرم او د څه لپاره يم؟ ماته دانه ده معلومه چې دنيا ته پخوا له وخته راغلی يم او که وخت رانه تيرشوی دی.

"ورلن "

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک او شاعر

یوه ورځ هغه لوی اوپراخه میدان هغه لوړ او اوچت غره ته وویل:
ستا په وچولي کښې دژوند نخښه هيڅ نشته، ستا پرمخ باندې همیشه دسیلیو او بادونو څپیړې لګیږي.
په همدغه وخت کښې د اولس خلکو شاعرته وویل: ستا سر وکارتل له خیا ل او اندیښنو سره دی اوستا وجود هیڅ نه دی په کار.
سنګین غره په ځواب کښې و ویل:
زه یم چې ستاله سینې نه هراز بوټې راکاږم. دغرمې سوځوونکې تو دوخه پخپل ساړه دم باندې سړومه، د طوفاني وريځو مخه نیسم. پخپلو ګوتو د واورو بخري جوړوم اوذ خیزه کوم يې زماله سینې څخه داوبو لښتي روانیږي اوتاته دژوند پیغام دروړي.
شاعر هم خلکوته وویل: پريږدئ چې زه سر په زنګانه کښیږدم او فکروکړم ایا تاسو نه وینئ چې زما د زړه له چینې نه ډیرې خوږې او په راخوټیږي چې دبشر تنده ماتوي.
"ګویته"

انسان

همیشه ویریدل،. په هروخت کښې هیله او اسره لر ل، هرکله دپخوانیو خاطراتو یادونه، دایمي شکایتونه، مسلسله ناراضي، د دروغو په لذت پسې افسوس او ارمان، په حقیقت پسې هیڅکله نه ګرځیدل، خپل ځان له خپل اصلي قیمت نه کله زیات او کله کم ګڼل، یوازې په غم او محنت کښې ځان پیژندنه، او د ګورپه غاړه دژوندپه ماهیت پوهیدل.
دا دی د انسان حقیقت یا لږ تر لږه زما مفهوم او معنی. سره له دغو ټولو خبرو زه پخپل ژوندکښې یو حقیقي افتخار لرم هغه دا چې ددروغو په شهرت پسې هیڅکله نه یم ګرځیدلی.
هیڅکله مې بې دعشق له درشله بل شي ته سرنه دی ټیټ کړی. زه عشق همیشه له ځانه لرې کړی او بیل کړی یم او د ښه نامه تنده یې په ماکې پیداکړیده مګر عشق او افتخار یوه هم تراوسه پورې بې دزړه له غمه نور څه نه دي راکړي.
" الفيري"

په انګلستان کې

دغم داستان بیانول او داسې خوک لر ل چې په دغه داستان پوه شي اوخپل پټ غمونه په کښې ووینې دغمجن زړه لپاره ډیره ښه تسلي ده.
یوه وخت دغه تسلي زماپه برخه رسیدلې وه مګر کله چې ما دانګلستان په خاوره کښې قدم کیښوده. هغه وخت چې ماد دې ځای خلک ولیدل چې ډیرو ټینګو او تورو و ریځو د دوئ له نظره شین اسمان پټ کړیدی نوزه له دغې تسلی نه محروم شوم دلته هیڅوک نشته چې دزړه په ژبه پوه شي.
اوه! دا ساړه خلک دایخ زړونه چې د خدای له نامه نه هم غافل پاته دي بې له طلاؤ څخه بل خدای نه پیژني او بې له پیسو نه بل شي ته په تقدس نه دي قایل.
کشکې زما دزړه اهونه دومره پورته لاړشي چې د الپ دکوهستان لمنوته ورسیږي ښايي چې هلته داسې خلک ومومي چې دعاشقانو د زړه په غمونو او رازو پو هیږي.
" الفيری "

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوبې

ای دفصلونو او کښتونو پالونکیه!

ای وفادار خدمتګاره! ته د ډیرلوی او ارام قوت ښکارندوی یې.

زه له تاسره ډیره مینه لرم ته په ماباندې ډیرګران یې.

له تاسره دصلح غوښتلو اوعزة النفس روح موجوده ده.

ته لکه یوه خاموشه مجسمه خپلې کروندې ته ګورې اوددې لپاره چې دفداکارۍ وظیفه ترسره کړې پخپله خوښه درانه جغ ته سرټیټوې.

ته دانسان په خدمت کښې دموقر فرمان بردار په ډول خپل عمر تیروې. هروخت چې هغه تاوهې او ژوبلوې دې ته ورته سرراګرځوې اوپه صبر او تحمل ورته غلی او ارام ګورې.

ته پوهیږې چې د جهان ودانو ل ستا وظیفه ده.

ته دانسان دتیرې په مقابل کښې څه نه وایې اوشکایت ستا عادت نه دی.

ته سرکښې او نافر مانې نه کوې مګر زه ستا د درد مند روح اواز او روم چې دبخار په ډول اسمان ته خیژي.

زه ستا د درد خفیفه ناله اورم چې داسمانې سرود او د فداکارۍ دسرود په شان په دغه فضا کښې خپریږي.

ستا حقیقت په دغه شنه او غلې کښت کښې ځای لري.

زه تا په همدغه هنداره کښې وینم ای و فادار خدمتګاره!

" کاردوچې"

دټاګور نغمې

(١)

هغه ماشوم چې ډیرې ښایسته شاهانه جامې اغوستې دې او د جواهرو قیمتې امیل یې په غاړه دی ډیرښکلی ښکارې مګره نورو ماشومانو غوندې معصومانه لوبې نشې کولی او هغه خوشحالې ده هیره کړې ده.

دی چې هرقدم اخلې دا ښایسته جامې یې په پښوکښې نښلې.

له ده سره تل دغه ډارملګری دی چې کالې یې په خاورو نشې څکه له نورونه لیرې لیرې ګرځې اوبوازې معلومیږي.

دده حرکت ازاد نه دی اوله خاورونه ډیره ډډه کوي.

دماشوم مورې! دماشوم دغه راز پاک ساتل چې دغومره قیداو تکلیف ورسره وي ماشوم ته زیان رسوي او له ډیرڅه یې محروموي.

همدغه شی دی نه پریږدې چې دژوند په صحنه او د انسانانو په ډله کښې داخل شي.

(٢)

چیرته چې زړونه له ډار او ویرې څخه په امن کښې دې او سرونه هرځای ته هسکیدلی شي.

چیرته چې علم اوفکر ازاد دی.

چیرته چې دغه لوی جهان په ورو ورو فکرونو نه کوچنی کیږي.

چیرته چې کلمات د حقیقت او راستۍ له کومې څخه راوزي

چیرته چې بې نتیجې کوښښونه لاس غځوي اومطلب ته رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته چې دکار اوعمل لاسونه نه دي تړلي.
هلته چې داستدلال دچينې رڼې اوبه دعنعناتو وچ ځنګله ته لاره نه لري.
هلته چې ذ هنونه او دماغونه نشو ونما کوي.
لويه خدايه! ته ماپه دغسې فردوس او ازاد جهان کښې له خو به روايښ کړه.

(۳)

لويه خدايه! زما مناجات دادی.
د افلاس نيلې زما د زړه نه وشکوه او لرې يې وغورځوه.
ماته توفيق راکړه چې خپلې خوښۍ اومصبيتونه په آسانۍ وزغملی شم.
توفيق راکړه چې غريب او بينوا له نظره ونه غورځوم، اود ډير بې باکه قوت په مخکښې هم سر ټيټ نه کړم.
زه دا توان غواړم چې ددنيا له خسيسو شيانونه ځان وژغورم او خپل قوت خپله مينه ستا خوښې ته وسپارم.

(۴)

بس همدغو مره ارزو راته پريږده چې هر لورته تاپرې وليدای شم.
په هر څه کښې تاووينم او بيله تانه بل چاته خپله مينه وړاندې نه کړم.
هو! زه همدغو مره ارزو غواړم چې يوازې له تاسره زما تعلق وساتي نور څه نه غواړم ايکې يوه زولانه غواړم چې ما ستا د رضا پابند کړي. او په دغه نيمګړي ژوند کښې زماسرو کارله تاسره وي.
دا زولانه دمينې او محبت زو لانه ده.
هغه چې له ماسره مينه لري غواړي چې له هرې خوانه زما مخه ځانته راوګرځوی.
ايا ستا محبت له ماسره دغه راز نه دی؟
ته پوهيږې چې ستا مينه له ماسره ډيره زياته ده مګر بيا دې هم زه ازاد پرې ايښی يم.
زما دوستان ما ځکه يوازې نه پريږدي چې زه دوئ هيرنه کړم.
ډيرې ورځې وشوې مګر مايو ځل هم ته پخپلو سترګو و نه ليدې.
که څه هم ماستا نمانځه په ځای نکړه او پخپل زړه کښې مې تاته مناسب ځای جوړنه کړی شو مګر بيا هم ستا مينې ته انتظار لري.

شاعر او پرښته

شاعر: داسمان پرښتې! که زما سترګو يوه اوښکه او زما د شونډو يوه بوسه ستا لپاره کافي وي زه دا دواړه له تانه نه دريغوم.
دا ددې لپاره چې که ته بيرته اسمان ته وخيژې چې زما دعشق ياد ګار درسره وي مګرله مانه دا اميدمه کوه چې زه د هيلې او اسرې لپاره يا د افتخار اوسعادت لپاره حتی چې درنځ اوغم لپاره کومه نغمه سازه کړم.
زه غواړم چې خپله ژبه غلې وساتم او د زړه خبرې واورم.
پرښته: شاعره! دا څه وايې؟ زه خو دخزان سيلۍ نه يم چې اوښکې خپله غذاوګڼم اودغه دغم اولاد داوبو څاڅکی وبولم.
هغه بوسه چې ته يې ستايې له تانه نه غواړم ځکه چې د بوسې درکولو لپاره زه تاته راغلې يم او غواړم چې ستا دو جود له کښت نه بيحاصله ګياه لرې کړم چې هغه دسستۍ او تنبلۍ بوټی دی او د زړه غم نه دی.
ستاغم يوازې په خدای پورې تعلق لري.
که ستا غم هرڅومره زيات وي ته د خپل زړه دغه مقدس زخم همدغسې پريږده. پټې او ملهم پرې هيڅکله مه ږده. ځکه چې دبشر دلو يوالي لپاره لوی لوی غمونه په کاردي اوبل هيڅ شی يې دغومره نشي لويولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعره! ته دا ګومان مه کوه چې دغم دښکلا ادارک ته خاموشي ضروړده ځکه چې له ټولو نه ښکلې نغمه هماغه ده چې ډېره نا امیدي په کښې وي.

دزړو شاعرانو جاویدانه اوازونه زما په یاد دي چې بوده او تنسته یې له اوښکو او اهونو ځخه اوبدلې ده.

ماهیخور مرغه سترې اوستومانه دماښام په تیاره کښې خپل ځنګله او ځالې ته راشي او خپل بچي وږي وويني چې دساحل له څنډې ورته رامنډې ووهي او خولې یې د طعمې لپاره وازې نیولې وي نو دی په یوه لویه تیره کښني اواسمان ته په ډیر حسرت ګوري.

دی پوهیږي چې بیهوده یې دبیحاصله ساحل او خاموش دریاب په سربانديې دطعمې لپاره پرواز کړی او هیڅ یې نه دي موندلې.

سره له دې بیاهم دی تش لاس نه دی راغلی او خپل خونین زړه ورسره شته چې خپلو بچیوته یې اخرینه طعمه کړي.

دامرغه غلی او ارام په ګټه پریوزي او خپل ځیرې ځیګر خپلو ورو بچیانو ته وړاندې کوي په دغه وخت کښې یې له څنګه وینې بهیږي او دی دمینې په میومست په ځمکه پریوزي.

په دې فدا کارۍ کښې کله دتدریجي مرګ له شکنجې لاندې سترې شي او ویره ورته پیداشي چې دژوند اخرین رمق له لاسه ورنه کړي نو ځکه نیم ژواندی راپورته شي او خپل وزرونه وڅنډې په دغه وخت کښې چې دشپې وروستۍ شومه وي دوداع یو داسې مرګانی فریاد له زړه راو باسي چې دریایي مرغان له ساحله تښتي اوهغه مسافر چې دسیند په غاړه تیریږي له وحشته ریږدي او خدای ته ځان سپاري.

شاعره! ته په دې پوه شه چې دټولو حقیقي شاعرانو سرنوشت همدغه دی چې دماهیخور مرغه په شان دخپل زړه دوینو دسترخان خپور کړي او خلک په دغه دسترخان میلمانه او خوشحاله کړي.

کله چې شاعران له خاورو شوو اسرو، له رنځونو او غمونو، له عشق او نا امیدۍ نه حکایت کوي ددوی خبرې که هرڅومره ښکلې وي بیا هم له زړونو نه غم نه وړي.

د شاعر خبره لکه تیره توره داسې ده چې په هواکښې حرکت کوي او یوه ځلانده حلقه تشکیلوي مګرپه څوکه کښې یې همیشه دوینو ځا څکي لیده شي.

"الفرد دوموسه "

غم اوخوشحالي

خوشحالي هغه غم دی چې پلو یې له مخه لرې شوی دی.

هغه چینه چې ستاسې خوښۍ او خوشحالۍ ترینه راخوټیږي په حقیقت کښې ستاسوله اوښکونه ډکه ده.

هر څومره چې دغم شوکارې ستاسو د وجود لوښۍ وګروي او ژور ځای په کښې جوړ کړي هغومره په کښې دخوشحالۍ لپاره ډیر ځای پیداکیږي.

ایاستاسو دغه کنډو ل چې له شرابونه ډک دی دکلا ل په داش کښې په اوربانديې نه و ایښی؟

آیا دغه د دروی شپیلۍ چې په اوازیې ستاسې روح خوشحالیږي په تیره تیغ غوڅه شوې او جوړه شوې نه ده؟

کله چې پخپل زړه کښې خوشحالي وینئ که خپل زړه وګورئ دا به درته څرګنده شي چې هماغه څیز چې تاسو یې غمجن کړي یاست تاسې خوشحا له کړي.

کله چې ستاسو په زړه کښې غم پیداشي که پخپل زړه کښې سترګې وغړوئ په دې به پوه شئ چې د هماغه شي لپاره اوښکې تویوئ چې تاسې یې خوشحاله کړي یاست.

ځینې خوشحالي لویه ګڼي او غم ورو کې، ځینې غم لوی ګڼي او خوشحالئ ته په کمه سترګه ګوري، زه وایم دواړه یوله بله بیل نه دي او دواړه یو ځای راځي کله یوله تاسوسره مخامخ کښیني هغه بل ستاسو په بستر کښې ویده وي.

تاسې لکه دترازو شاهین دغم او خوشحالۍ تر مینځ واقع یاست کله چې دتلې پلې تشې وي تاسو غلي یاست.

کله چې زرګر په تاسو باندې خپل زرتلي نو دغم یا خوشحالۍ پله درنیږي او سپکیږي.

" خلیل جبران"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پارلمان

پار لمان ددولت زړه دی او د حکومت مثا ل لري چې په ټولو غړو يې فرمان چليږي.
که دماغ له کاره ولويږي سړی ژوند کولی شي لکه ليونيان او احمقان چې ژوندي دي. مګر که زړه کارو نه کړی شي ژوند ختميږي.

" روسو"

ژوند

دامه وايه چې ژوند يو دايمي بزم دی ځکه چې دا خبره احمقان کوي.
داهم مه وايه چې ژوند تل ترتله مصيبت دی ځکه دا د بې زړه او ضعيفو خلکو خبره ده.
لکه چې د ونو شنې څانګې په پسرلي کښې له خوشحالۍ زيږدي خانده!
لکه چې دسيند موجونه په لويو ګټولګيري او فرياد کوي ژاړه!
د جهان ټو ل خوندونه وځکه اوټو ل دردونه وزغمه بياووايه هرڅه چې دي ډير دي مګرله خوب او خيا ل سره شباهت لري.

" پادياماتنوپولس"

قوت اوجرئت

دسيند په اوبوکښې مخ پورته تګ قوت اوجرئت غواړي او داوبو له جريان سره موافق تګ مړه کبان هم کولی شي.

" اسما يلز"

تاريخ

هغه چاته لوی او واړه څه فرق نه لري چې هرڅه ده پيداکړي دي او دټولو خالق دی.
هرچيرته چې هغه شته هرڅه شته او هيڅ ځای نشته چې هغه په کښې نشته.
زه له دومره کوچنيتوب سره چې هيڅ نه يم هرڅه يمه.
ځکه چې د ځمکې، دستورو او د شمسي کا ل اولاديم.
زه له هغې خاورې پيدايم چې دقيصر لاس، دافلاطون ماغزه، دمسيح زړه او د شکسپير نبوغ يې په ذراتو کښې ګډ دی.

" امرسن"

لوړه پايه

په دغه جهان کښې د هرچا د لوړيدو لپاره يوه پله او پايه په کار ده چې هغه درد او الم دی.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي

بدبختي ده چې عقل اوپوهه تربیه کوي.

" هوګو"

عقل

که غواړې چې دعقل په زیان او ضرر پوه شې دا ومنې چې عقل هغه قوتونه په سړي کښې وژني چې ژوند پرې ولاړ دی.

ژوندون په عقل او اراده ولاړ دی.

غوښتنه او اراده د هر پیشرفت اصل او اساس دی.

څومره چې عقل زیاتیږي هغومره اراده ضعیفه کیږي.

که انسان په هرڅه پوه شي یقین وکړه چې بیا به هیڅ نه غواړي او هیڅ ارزو به ورسره نه وي یعنې اراده به نه لري.

عمل له ارادې څخه پیداکیږي او اراده له ارزو څخه.

دا دواړه له هغه شي سره نه یوځای کیږي چې دحکیمانو او فیلسوفانو په برخه رسیدلي دي یعنې تردد اوتامل.

زه ډیرې پوهې له ژوند څخه عاجز کړي یم.

ناپلیون، سزار او ددوئ امثا ل هغه کسان نه وو چې ډیرفکر کوي ځکه یې هغه څه وکړی شو چې زړه یې غوښتل.

" اناتول فرانس "

ترقي او تکامل

زه په دې عقیده یم چې د بشرتکامل به ډیر ځنډ انجام مومي.

ددنیا سیر ډیر بطي دی د بشر نبوغ په تقلید کښې دی دابتکار خونده یې نشته.

لکه چې په فزیک کښې دثقل قانون موجود دی چې زموږ تعلق د ځمکې له زړې کرې سره ساتي په روان شناسی کښې هم دغه قانون وجود لري او زموږ د لچسپي له زاړه جهان سره ټینګوي.

ګوښتې هم ویلي دي چې خلق لا داصلي ګناه د اتمی برخي په اختراع نه دي بريالي شوي.

" اناتو ل فرانس "

دژوند ضروري شرط

ناپوهي یوازې دنیکبختی لازمي شرط نه دی، دژوند ضروري شرط هم دی.

که موږ په هر څه پوه شو یوساعت هم دژوند تحمل نشو کولی.

هغه احساسات چې ژوند موږ ته ښه ښکاره کوي یا ژوند راته د تحمل وړښیي له دروغو څخه زیږي او په مو هوماتو باندې تغذیه کیږي.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او اخلاق

له علم څخه ديوې اخلاقي نتيجې اميد لرل ډيره لويه اشتباه ده.
درې سوه کاله پخوا خلک په دې عقيده وو، چې ځمکه دخلقت او پيداکيدو مرکز دی. او نن موږ پوهيږي چې د لمريو ه منجمده ټوټه ده.
اوس پوهيږو چې دستورو په سطحه کښې څه ګازونه سوځي.
په دی هم پوه شوي يو چې دغه جهان چې موږ په کښې د ګرد اوغبار يوې ذرې غوندي يو تل دجوړولو او ورانو لوپه حا ل کښې دی.
موږ ته دامعلومه شوه چې پرله پسې ځينې ستوري پيداکيږي او ځينې له مينځه ځي. مګر دغو خارق العاده اکتشافاتو زموږپه اخلاقو کښې څه تغيير رانووست.
ايا نن ميندې له خپلو بچيانو سره له پخوانه زياته مينه لري؟
يا دغه مينه له پخوانه کمه شوي ده؟ ايا اوس دښکلاپه احساس کښې له پخوا نه څه زيادت يانقصان راغلی دی؟
ايا نن د زړورو قهرمانو په زړه کښې له پخوا نه څه فرق ليدل کيږي؟
ځمکه لويه وي او که کوچنۍ وي د بشر په حا ل کښې څه تغير نه راولي، زمکه لويه ده په دې شرط چې غم او رنځ په کښې وي او عشق موجود وي.
غم اوعشق دغير فاني ښکلا جاوېداني مرکزونه دي.
غم داسې نعمت دی چې قيمت نه لري.
هغه ښيګڼې چې په ځان کښې وينو او هغه څه چې ژوند زموږ په نظرکښې ښه ښکاره کوي د همدې لوی نعمت اغيزه ده.
زمونږ ترحم، شجاعت شهامت، او نورټو ل فضايل اوملکات دهمدغه شي مرهون دي.
اخلاق طبيعتاًپه احساساتو باندې تکيه لري اوبس.
" انا تول افرانس "

فکر او احساسات

تاسې واياست چې دټولو مصيبتونو اوبد بختيو علت زموږ فکردی، که غواړئ چې دفکر په نحوست قايل شئ بايد په قدرت او عظمت کښې يې ډيره مبالغه وکړئ مګرپه دې خبره بايد پوه شئ چې فکر په احساساتو اوغرايزو باندې ډيرلږ تسلط لري.
هغه خلک چې د فکر له تاثير لاندې ډيرزيات راغلي دي هغوئ هم د نوروپه شان متکبر شهواني اوبخيلان دي.
چيرته چې تمدن ډير وړاندې تللی هلته هم هغه کارونه ډيرلږدي چې په فلسفي اصولو اجرا کيږي.
موږ دغرايزو او احساساتو په مقابل کښې دومره ضعيت او ذليل يو چې زه هيڅکله يو داسې شعوري حالت ته نشم قايليدلی چې له طبيعي حالت سره مخالف وي.
" اناتول فرانس "

تمسخر او ترحم

هرڅومره چې د انسان په ژوندانه کښې ډيرفکر کوم هغو مره راسره داعقيده ټينګيږي چې بايد د بنيادم داعمالو شاهد او قاضي تمسخر او ترحم وي.
دادوه ښه مشاوران يوپخپله خندا ژوند زموږپه نظرکښې محبوب کوي او بل پخپله ژړا ژوند راته مقدس ښکاره کوي.
هغه تمسخر چې زه يې لرم بې رحمه نه دی، په عشق اوښکلا باندې ملنډې نه وهي، بلکه ډيرملايم او نيکو کاردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده په خندا قهر سړيري او مورته دابنيي چې بايد د اشرارو او احمقانو په مقابل کښې له تمسخر نه کارواخلو.
که دا حس له موږ سره نه وي نو زموږ په زړه کښې هرګوره نفرت پيداکيږي.
" اناتول فرانس "

دخلکو انتظار

خلک هر وخت په اجتماعي چاروکښې ډيرو لويو تغير اتوته انتظار لري.
دا هغه دايمي اشتباه ده چې دغيب ويلو له روح نه يې نشات کړی دی.
زه دا منم چې ژوند په ربښتيا بې ثباته دی او ژوندي شيان تل تغييرکوي مګر داتغيير محسوس نه دی.
د دنيا هره ترقي ډيره ځنډنۍ او منظمه ده.
نا څاپي اوسريع تغييرات هيڅکله نه دي پيداشوي اونشي پيداکيدای. ټول اقتصادي تحولات دطبيعي قواؤ په رحيمانه ځنډ انجام مومي.
دا خبره زموږ له احساساتو سره مخالفه وي او که موافقه مګر يو منلی حقيقت دی چې هرڅه هماغه شان دي چې پخوا و.
زموږ اجتماعي وضع د هماغه اوضاعو او کيفاتو نتيجه ده چې دمخه موجود و لکه چې علت اوسبب هغو ا حوالو ته ويل کيږي چې وروسته تردې به موجودشي.
دا تسلسل ترډير ه وخته ديوه حا ل ثبات ساتي اوپه ژوندکښې نظم او ارامتيا پيداکوي.
دا خبره ربښتيا ده چې دغه حا ل نه هغه ارواګاني خوشالوي چې دنورو شيانو ډيره تنده ورسره ده او نه په هغو زړونوکښې خوښي اچوي چې شفقت په کښې نشته. مګر د جهان نظم همدغه تقاضا لري او موږ بايد تن ورته کښيږدو.
موږ بايد پخپل زړه کښې يوڅه حرارت او له ځان سره څه اشتباهات ولرو مګر آني او عجيب وغريب موفقيتونه ونه غواړو او دمعجزې انتظارونه لرو.
" انا تول فرانس "

خطرناک

موږ ته هغه کسان خطرناک ښکاري چې روحيه يې زموږ له روحيې نه مخالفه وي.
هغه چې زموږ خويونه په کښې نشته موږ ورته بد اخلاقه وايو.
ځوک چې زموږپه اشتبا هاتو مبتلا نه وي موږ ته شکاک معلوميږي او دا فکر نه کوو چې هغوئ به په نورو شبهاتو مبتلا وي.
" انا تول فرانس "

د ژوندانه مخ او شا

ژوند لکه دزربفتو توکی مخ او شا لري. هغه ښکلا چې په مخ کښې شته په شا کښې نشته. مګر دټوټې اوبدانه(بافت) له مخ نه په شا کښې ښه ليدل کيږي.
" شوپنهاور"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليونتوب او حماقت

زه باورلرم چې بشر په هر وخت اوپه هر ځای کښې د خپل مصرف لپاره دجنون او حماقت کافي ذخيره لري.
دا سرمايه هرڅنګه چې وي بې حاصله نه ده.
کله چې ګورم چې يوه پخوانۍ اشتباه ورکه شوه بې له دينه چې په دغه کار خوشحاله شم دبلې اشتباه په باب کښې فکر کوم چې دزړې اشتباه ځای نيسي.
زه په ډير تشويش له ځانه پوښتنه کوم چې ايا دغه نوې اشتباه به له زړې نه ډيره خطرناک نه وي؟ که ښه فکر وکړو زاړه خرافات له نورونه لږ زيان لري ځکه چې هغه د زماني په مرور صيقل شوي دي او ضرر يې کم شوی دی.
" انا تول فرانس "

په ځان باور

هر څوک چې په ځان باندې اطمينان اوباور لري خلک د هغه ملګري کيږي. په ځان باور يو داسې صفت دی چې د هرچاخوښيږي.
خلک له قطعي اويقيني مطالبو سره مينه لري نه له دلايلو سره. دليل اوبرهان د وګړو انديښنه او پريشاني زياتوي.
اوس ساده ګې خوښوي او په ساده خبرو پوهيږي.
خلکو ته بايد څنګه او څه راز و نه وايو بلکه هو يا نه ورته ووايو اوبس.
" انا تول فرانس "

تعصب

تعصب او عدم اغماض په هرعصر کښې شته.
هرڅه چې زموږ خوښ وي زموږ په نظرکښې لورمعلوميږي او نمانځه يې کوو.
که څوک موږ ته زموږ د بتانو عيب ښکاره کړي خو ابدی کيږو.
خلک په مشکله ديته حاضريږي چې دخپلو عقايدو په منشا اومنبع کښې لږ غونډې ايراد قبو ل کړي.
که چا پخپلو اصولو او معتقداتوکښې غوراو فکرکولی هيڅکله به نه وو معتقد شوي.
" انا تول فرانس "

ځان وپيژنه

دا خبره چې ځان وپيژنه ديوناني فلسفې له حماقتونو څخه يو لوی حماقت دی. موږ به هيڅکله نه ځان وپيژنو او نه نور.
ټو ل مشکلات په همدغه ځای کښې دي اوپه همدغې موضوع پورې ارتباط لري.
ددنيا جوړو ل دومره ګران کارنه دی لکه پيژندل يې چې ګران کاردی.
ښايي چې بشري نبوغ يوه ورځ يو نوی دنيا جوړه کړی شي مګر دا تو فيق به هيڅکله ونه مومي چې پرې پوه هم شي.
دبشر په پوهه او نبوغ باندې دا ډيره لويه تعدي ده چې د حقيقت په لټون کښې په کار ولويږي. څه شی چې له پوهې نه په کښې استفاده کيږي د اشياؤ لږ غونډې حقيقت پيژندل او ترينه خوند اخستل دي.
" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصیت

مور غواړو چې خپل شخصيت له ځان سره هغه بل جهان ته هم يوسو له مورسره دا عقيده مو جوده ده چې که څوک ځان هلته ونه پيژني هرسعادت چې د ده په برخه وي په ده پورې به څه ربط نه لري، بلکه دبل چا مال به وي.
له دينه غافل يو چې زمور شخصيت دلته په دغه جهان کښې هم محفوظ نه دی او په ژوندانه کښې څو څوځله يو راز اوبل راز کيږي.
زه چې اوس له اتيا کالونه اوښتی يم له هغه شل کلن، (موريس ميترلينګ) سره هيڅ شباهت نه لرم بلکه هغه هيڅ نه پيژنم.
همدارنګه له هغه لس کلن هلک سره هم مشابه نه يم چې يوه شيبه هم په ځای نه و ناست او تل په لوبه مشغول و.
ما ته اوس هغه پردی اوبيګانه معلوميږي.
هرکله چې په دې نړۍ کښې زمور شخصيت بدليږي نو بياولې دا انتظار لرو چې هغه بل جهان ته به يې له ځان سره ورو.
" مترلينګ"

بقاء

پسونه دطبيعت دسختيو په مقابل کښې مقاومت نشي کولی. که انسان دغه نوع د خپل خوراک لپاره نه وای ساتلی اوس به يې نسل ورک ؤ. مګر اوس چې دغه حيوان په دنياکښې ژوندی پاته دی څه سعادت يې په برخه نه دی ځکه چې دوژلو او خوړلو لپاره يې ساتلی دی.
هرحيوان او هر يوبوټی چې دلته وينئ، سرنوشت يې همدغه دی. کاڼي او معدنيات هم دغه رازدي مګر زمور عمر دومره نه دی چې د دوئ تغير ووينو او په بدبختۍ يې پوه شو.
" مترلينګ"

کب

هغه کب چې يوازې ژوند کوي او هغه کبان چې په يوه ځای کښې ګډ ژوند کوي په يو ه اندازه پوهه لري مګر سره له دې ډير کبان شته چې يوازې يوازې نه اوسيږي.
مور نه پوهيږو چې ددوئ د اجتماع سبب څه شی دی؟
ښايي چې دوئ به د ځينو ځناورو او بلاګانو له ډاره او د ځان ساتلو لپاره يو ځای شوي وي مګر همدغه ګډ ژوند او يو ځای اوسيدل ددې سبب وګرځيده چې انسان يې ژر ښکار کړي.
" مترلينګ"

هغه چې دنياته رانغله

په مليارډونو نطفې ضايع کيږي او په دې باب کښې تاسې ډيرافراط کوئ.
ستاسو ښځې ډيرې لږې نطفې قبلوي چې هغه په انسانانو بدليږي. هغه نطفې چې ضايع کيږي او څه ترينه نه جوړيږي ستاسو دخوابدۍ اوخپګان موجب نه ګرځي.
تاسو ته معلومه ده چې دغه په سلهاؤ زرو مليارډونو نطفې چې په هره پيرۍ يا نيمه پيرۍ کښې له دې جهانه ځي او هيڅ ترينه نه جوړيږي دانسانيت توان په کښې شته او بالقوه انسانان ورته ويلی شو. مګر دوئ ته هغه چانس نه پيداکيږي چې مور غوندې انسانان شي. لکه چې مور ته هغه چانس په لاس نه راځي چې دمشترۍ کره رانه جوړه شي او هغومره عمرو لرو.
آيادغه بالقوه انسانان د فکري ا ومعنوي ژوند خاوندان وو او که نه؟ که نه وو نو څنګه ورته بالقوه انسانان ويلي شو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

او س چې دوئ مړه شو او موږ غوندې نشو آیا د دنیا په اوضاعو کښې څه تغیر راغې؟ ایا ددوئ ځای تش پاته شو او هغه کارچې باید دوئ سرته رسولی وای سرته ونه رسیده؟

" مترلینک"

څنګه به یو؟

موږ غواړو چې په هغه بل عالم کښې هم خپل ځان وپیژنو او پوه شو چې ته ((اسمیت)) یې اوزه ((موریس)) یم مګر دانه ده معلومه چې هلته به خپل کوم شخصیت غوره کوو؟

آیاته به داغواړې چې دغه اوسنی شخصیت درسره وي که دزلمیتوب یا دکوچنیتوب ددورې شخصیت.

موږ ته دا هم نه ده معلومه چې زموږ دبدو کارونو سزابه زموږ کوم شخصیت وینې؟ هغه به دغه موریس وي چې اوس له اتیا کالو نه اوښتی دی که هغه شل کلن موریس به وي چې بېل شخصیت یې درلود.

په رښتیا چې موږ تراوسه نه یو پوه شوي چې په څه صورت به د خدای حضورته وراندې کیږو، سپین ږیري به یو که ځوانان اوکه ماشومان؟

" مترلینک"

ستاسو فکر

ستاسې فکر چې هر څه وي تاسو هماغه یاست.

هیڅ امکان نه لري چې څوک له خپل فکره لوی شي یا د خپل فکرله حدودو څخه تجاوز وکړي.

" مترلینک"

که طبابت ترقي وکړي

ښایي چې یوه ورځ طبابت دومره ترقي وکړي چې طبیبان دسړی زړه، سږي او نور زاړه له کاره وتلي شیان بدل کړي او دسر په کوپړی کښې هم نورماغزه واچوي.

هرکله چې زاړه ماغزه بد ل شي نو طبعاً دغه حافظه هم نه پاته کیږي چې دتیر ژوند پوهه او معلومات،کینه اومینه یانور خاطرات په کښې ساتلي دي. چې دا حافظه لاړه شي هغه شخصیت هم درومي چې له دغې حافظې سره ټینګ تعلق لري.

په دغه صورت کښې بیا څوک خپل ځان نشي پیژندلی او په دې نه پو هیږي چې زه څوک یم؟ یعنې دده او دیوه مړي ترمنځ به څه فرق نه وي مګر څیره او تنه به یې په کو څو اوبازاروکښې حرکت کوي.

دازیان چې دمغزو له بدلون څخه سړي ته رسیږي دمرګ او مړینې له زیانه کم نه دی. دغه جسد چې وروسته تردې دلته اوهلته ګرځي هغه پخوانی سړی نه دی بل څوک دی. هرتندر چې په ده پریوزي په هغه پخواني شخص پورې څه تعلق نه لري بلکه په یوه بل نا اشناسړي پورې ربط پیداکوي.

" مترلینک"

څه غواړئ؟

که پاک خدای له تاسو نه پوښتنه وکړي چې څه غواړئ؟

تاسو به په ځواب کښې څه ووایاست؟

آیا داسې ژوند به وغواړئ چې تل ترتله وي او هیڅ زړښت او هیڅ راز بدبختي هیڅ تغیر په کښې نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغسې ژوند خوعيناً د هغه غټ کاڼي حا ل ته ورته دی چې په مليونو کاله په يوه ځای پروت وي اوهيڅ تغير اوتحول په کښې نه راځي.

زه يقين لرم چې که تاسې د جاويداني عمرپه حقيقت پوه شئ . هيڅکله به يې له خدايه ونه غواړئ.

جاويداني سعادت هم د جاويداني عمرپه شان دی په بل عبارت جاويداني بدبختي ده.

" مترلينګ"

پوه اوناپوه

دا چې پوه او نا پوه يو دبل په ژبه نه پوهيږي سبب يې دادی چې پوه په هغه شي بدليږي چې دی پرې پوه شوی دی.

دی هغه څه نا پوه ته نشي ويلی چې دده په زړه کښې ځای لري.

که تاسې يوه ورځ د جهان په اسرارو پوه شئ پخپله به هماغه اسرار شئ اوماته به د خپل زړه خبرې نشئ کولئ!

" مترلينګ"

ليونی

ماته وايي ته هم ليونی شوی يې لکه ځينې فيلسوفان چې په اخرعمر کښې ليونيان کيږي او چټيات وايي.

ښايي چې زه ليونتوب قبو ل کړم ځکه چې تراوسه پورې لا د ليونتوب او هوښيارۍ ترمينځ عقلاني تفاوت نه دی موجود مګرتاسو چې هوښياران ياست فکر وکړئ چې څه وايئ؟

" مترلينګ"

مرګ

که مرګ په دنيا کښې نه وای هيچابه دژوندانه درانه بارته غاړه نه وای ايښې همدغه دمرګ ويره دده چې موږ ژوند کوو او د دغه دار په وجه تر زړښته پورې د ژوندانه پيتی په اوږو وړو.

" مترلينګ"

روح

که له مانه پوښتنه وکړئ چې روح څه شی د.ی؟

زه تاسو ته څه ځواب نشم ويلی.مګرله تاسونه به پوښتنه وکړم چې جسم څه شی دی؟ هر کله که موږ جسم يا ماده وپيژنو دروح په پيژندلو به هم بريالي شو مګر اوس چې يو هم نه پيژنو بايدپه دې باندې ځان خوشحاله کړو چې روح د جسم حرکت دی او جسم دروح شکل اوصورت دی.

" مترلينګ"

افلاطون

که د يونان افلاطون څه دپاسه دوه زره کاله پس موږ ته راشي موږ به کومه موضوع ده ته وړاندې کړو چې دده دتوجه وړوي او دی څه قدرته حيران کړي؟

په اخلاقي، اجتماعي اوسياسي لحاظ که موږ مريتوب لغوه کړی دی خو څو ډوله بل راز غلامي پيداشويده چې هغه ځای يې ډک کړيدی موږ کوم نوی شی نه لرو چې هغه ته يې وړاندې کړو.

زموږ سياسي، اجتماعي او اخلاقي دروغ د هغه لپاره کوم نوی مضمون نه دی او اوسنی سلوک هغه ته څه نويتوب نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فزيک، شيمی، ژوند پېژندنه، طبات او جراحی کښې چې څه کشفيات شوي دي په او ل کښې به دی په تعجب کښې واچوي مګر ددې لامله چې هغه ډېر موشګاف او ځير کيدونکی دی ډېر ژر به پوه شي چې زمونږ کشفياتو دروح لپاره کومه نوې غذانه ده پيداکړې او د اسرارو له مخې پرده نه ده پورته شوې.

څه شی چې د هغه پوره توجه ځان ته راګرځولی شي هغه بې سيمه موجونه دي چې په يوه شيبه کښې هر ځای ته غږ رسوي، ممکنه ده چې دغه شی د ده ارتباط له هغو اسرارو سره پيدا کړي چې په مبهم ډول يې پخپلو کتابونوکښې ورته اشاره کړېده.

په هر حا ل کوم دتوجه وړشی چې په دوه زره کالوکښې مونږ کشف کړيدی همدغه دی چې دعلت په ادراک يې لا نه يو موفق شوي او دانه ده معلومه چې دوه زره کاله وروسته به دتوجه وړ څه شی کشف کړو.

" مترلينګ"

زمونږپوهه

مونږ د فولادو په يوه تړلې خونه کښې ژوند کوو چې دوه ورو کي سوري لري او بس. له يوه سوري نه لږ غوندې رڼا راځي او له بل نه لږ غوندې او از راننوزي. مونږله همدغو دوو سوريو څخه د جهان او ضاع معلوموو او همدغه وجه ده چې بې له رڼا او بې له غږه په نور څه نه پوهيږو.

" مترلينګ"

بدې خبرې

بدې او ناوړه خبرې چې زيان او ضررلري ډيرې ژر خپر يږي ښې او حسا يې خبرې چې فايده په کښې وي ژرنه خپريږي.

هو! بدې او ناکاره خبرې لکه تلونکې اوخپرونکې ناروغي له يوه نه بل اوله بل نه بل ته ځي.

ښې خبرې لکه صحت او روغتيا له يوه نه بل ته نه درومي.

" مترلينګ"

انساني سلوک

انسان بايد هغه مينه چې له نورو سره يې کوي له ډېر لوړ ځايه واخلي اوبه ډېر لوړ همت له نوروسره وچليږي.

ترڅو چې ممکنه ده چې خلکو ته دعشق په نظرو ګوري نه ښايي چې د خپل ترحم او شفقت سيوری په چا باندې وغوړځوي.

تر څو چې دعدالت له مخې چاته څه ورکولی شي نه ښايي چې د احسان له مخې چاته څه وبخښي.

ترڅو چې د چا احترام کولی شي نه ښايي چې د هغه دلجويي ا و دلداري وکړي.

" مترلينګ"

انساني کمال

هغه لوی کما ل چې دتحو ل او تکامل په لاره کښې د ژونديو شيانو په برخه رسيدلی دی قلبي عواطف دي چې په انسان کښې ليد ه شي. که څوک غواړي چې له حيواناتو نه لري وي بايد دغه عوطف چې رحم، مروت، کرم، شجاعت او نوعه پرستي ده په ځان کښې ورروزي.

" داروين"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر روزنه

څه شی دی چې په بشرکښې ژورفکرونه روزي؟
علم او پوهه نه ده، کارنه دی، دعواطفو او احساساتو هیجان هم نه دی یوازې رنځ اومشقت دی چې دانسان په فکر کښې ژوروالی پیداکوي او ښايي چې د همدې له امله په دنیاکښې غمونه او رنځونه ډیر شوي وي.
" هیز"

ښکلیتوب

کله چې ښکلیتوب د دعوی لپاره راولاړ شي دهر ناطق ژبه کلې کیږي.
" شکسپیر"

ښایست

ښایست هغه میلمه دی چې په هر کورکښې قدر او عزت لري.
" ګوټه"

سیاست مدار

که یو سیاستمدار جنایت وکړي ښايي چې عفوه شي مګر که د خبط مرتکب شي نو دعفوې وړنه دی.
" بیسمارک"

غولول

ټول تریوه وخته غولیږي ځینې د همیشه لپاره هم غولولی شئ مګر ټول د همیشه لپاره نه غولیږي.
" ابراهام لینکلن"

فکرپه شعر کښې

فکر باید په شعر کښې داسې پټ وي لکه غذايي خاصیت چې په میوه کښې پټ دی. میوه هم غذا ده مګر لذیذه چې د خوړلو په وخت کښې بې له لذته د بل شي احساس نه کوو. خوبدن ترینه غذايي ماده اخلي او دغه غیر محسوسه غذاپه لذت کښې پټه ده
" پل والري"

بدبختي اوشعر

دبدې ورځې خاوندان د مصیبت اوناکامي په وخت کښې شعرته مخه کوي او څه چې دوئ له رنځ اوغم نه زده کړی وي په اشعارو کښې يې نوروته وړاندې کوي.
" شللی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق او سعادت

هغه څوک ډیر نیکبخت دی چې خدای ورته داسې زړه ورکړی دی چې دعشق او سوزو ګداز لایق دی.
چا چې دعالم او ضاع او د انسان زړه دعشق په دوه مخیزه هنداره کښې نه دی لیدلی هغه هیڅ حقیقت نه دی لیدلی او په هیڅ نه دی پوه شوی.
" هوګو"

پوهه او عشق

پوهه دعقل په غیر کښې پرورش نه مومي بلکه دعشق په لمن کښې وده کوي د پوهې نیالګی باید دعشق په ګلدان کښې وکر ل شي او د احساساتو په اوبو ابیاری شي.

" مترلینګ"

ښوونځی

دعلم او پوهې هرښوونځی چې پرانیستل کیږي دزندان دروازه تړ ل کیږي.
" هوګو"

دفکر پانګه

دفکراو پوهې ټوله پانګه باید یوه روحي او اخلاقي عظمت ته تسلیم شي.
" مترلینګ"

معرفت

معرفت هغه شی دی چې وروسته د هر څه له لوستلو او د هر څه له هیرولو نه په دماغ کښې پاته کیږي.
" ادواردهریو"

علم او علما

علم له خطا څخه خلاص دی مګرعلما تل په خطا کښې وي.
" اناتول فرانس "

ځان ښودل

یا ځان هغسې وښیه چې یې یا هغه شان اوسه چې ځان ښیې!
((بایزید بسطامی))

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښه کار علت

که زموږ د ښوکارونو علت اوسبب ځرګندشي ډیرکسان به پخپلو ښو کارو نو خړ اوخجل شي.

«ریواردل»

تاج او قلم

تر څو چه دادب قلم زما په لاس کښې دی هیڅکله به ونه وایم چې ولې مې شاهي تاج په سربانديې نشته.

" ولتر"

مطبوعات او تاريخ

مطبوعات د اوسني تاريخ اساس او بنیاد دی. موږ باید خپل تاریخ مشوش نه کړو. ځوک چې دمطبوعاتو ازادي محدودوي دوطن اوملت تاریخ ته زیان رسوي.

" پوانکاره"

حکومت او روزنامه

که له مانه پوښتنه وکړئ چې په وطن کښې بې روزنامې حکومت وي که بې حکومته روزنامه؟ زه به هر ګوره دوهمه خبره غوره کړم

" جفرسن"

دځان سعادت

که یوازې خپل سعادت وغواړو څه ګرانه خبره نه ده مګر موږ غواړو چې له نورونه زیات مسعود شو او دا کار ډیرمشکل دی ځکه چې نور هغو مره مسعو د نه دي لکه چې موږ يې تصور کوو.

" نتسکوی"

ځان مسعود ګڼل

یوازې داکافي نه دی چې دسعادت خاوندان شو بلکه په دي پوهیدل په کاردی چې موږ د سعادت خاوندان یو.

" مترلینګ "

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجبار او اختيار

څومره چې دوجود مرتبه او درجه لوړيږي هغومره اجبار کميږي او اختيار زياتيږي. همدغه سبب دی چې د کاڼي مجبوريت له بوټي اونيالګی نه زيات دی او حيوانات له نباتاتو نه هم زيات اختيار لري. انسان بياله حيوان څخه هم پورته دی او ډير اختيار لري.

"بوترو"

عقل اوزړه

عقل دزړه په خوښه کارکوي او زړه ته ګوري. هغه څه چې زړه يې نه غواړی عقل په کښې لاره نشي پيداکولای. يعنې زړه په سرباندې حکومت کوي او سر په زړه حاکميت نه لري.

" شوپنهاور"

کينه او مينه

کينه اومينه د نفسي احوالو او کيفياتو له اختلافه پيداکيږي اوپه عقل پورې څه اړه نه لري.

" شوپنهاور"

احتمالي مصيبت

هرڅه پخوا له وخته په نظرکښې نيو ل او لرې کتل ښه کاردی مګر دسباورځې په احتمالي مصيبت نن غمجن کيدل ښه کارنه دی. له دينه چې په هواکښې ځانته زندان جوړوو ولې يوښه قصرنه جوړوو.

لياقت لرل

لياقت لرل او کوم ځای ته نه رسيدل له بې لياقته رسيدلو نه ښه وي.

شهامت

که بتان مات کړې کوم ستركار دې نه دی کړی.
حقيقي شهامت دادی چې پخپل ځان کښې دبت پرستۍ خوی ورک کړې.
« نيچې»

لوی خلک

لوی خلک لکه سيندونه خپل هدف ته بې لارې درومي او ددوئ شهامت همدغه دی چې له ګرانو اوپرپيچه لارو څخه نه ډاريږي.

" نيچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماع

په اجتماع کښې دا خل شه؛ ځکه چې په جمعیت کښې سړی صیقل کیږي او ټینګیږي.
یوازیتوب سړی ملایم کوي او فاسدوی یې.
" نیچې"

د جنګ اساس

دغلیم غولول دجنګ اساس دی ځکه زما هغه پټه زغره چې ما اغوستې ده دکیدړ پوټکی دی.
" نیچې"

نجیبه غریزه

هغه غریزه چې له ټولو غرایزو نه نجیبه ده نجابت یې په ډیر احتیاط زیاتوه یعنې په هرکیلو محبت چې له نورو سره یې لرې یوګرام نفرت له ځان سره زیات کړه.
" نیچې"

شهرت اوشرافت

که په افتخار اوشهرت پسې ګرځې نو زما پند مه هیروه! هغه دا چې له شرافت نه لاس واخله!
" نیچه "

هدیه قبلول

زه د هغه چاله خوشبختۍ نه خبرنه یم چې دخلکو له لاسه هدیه قبولي. ځکه چې له ماسره داعقیده موجوده ده چې له هدیې قبلولونه غلابنه ده.
" نیچه "

هیرول

هرڅه هیرکړه هر څه هیرکړه هیرو ل ډیرلوی هنر دی!
هغه دروند بار چې له تاسره دی له ځانه وغورځوه.
که غواړې چې والوزې که ارزولرې چې له لوړو او هسکو څوکو سره آشنا شې درانه اوسنګین شیان سیندته وغورځوه.
دغه دی سیند هله ژرشه خپل ځان سیند ته وغورځوه د هیرولو هنر ډیرلوی هنر دی.
" نیچه "

ځان غوښتنه

خود خواهي او ځان غوښتنه په مطلق ډول له ژوند سره موافقت نه کوي.
یوازې ځان غوښتل په حقیقت کښې ځان محدود کول او له ځا نه څه کمول دي.
که جود او فیض نه وي ژوند نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حقیقت کښې بشپړه اوکامله خود خواهي په پوره غیر خواهي کښې پټه ده او اخلاق هیڅکله انفرادي کیدلی نشي.
" ژان ماری کویو"

مکررات

په دغو ګڼو لیکنو کښې چې علم او پوهه ډیره زیاته ښیي څه وینئ؟
سترګې وغړوئ اوښه وګورئ چې غیر له مکرراتونه نور څه وینئ؟
ایا دا ټولي خبرې چې په یوقسم موضوعاتوکښې اورئ بې دسبک او انشا له تنوع او بې دشواهدو او مثالونو له رنګینۍ یا د چاپ له ښکلیتوبه نور څه لري؟
ددې خبرو حقیقې تاثیر، عمق او ارزښت همدغه دی چې په راز راز پیرایو کښې بیا بیا ویل کیږي او له یوې مخه په بل مخ اوړي.
نو په دغه ظاهري ثروت کښې فقر او لوږه پټه ده او په دغه روڼه کښې دمړښت احساس کیږي.
" بیکن "

نیکي

په سترګوکښې دلیدلو قوه یوازې نه ده کافي.
که زمونږ سترګې بینا هم وي او په اشیاوکښې رنګونه هم موجود وي بیاهم رڼا ته محتاج یو او په تورتم کښې څه نشو لیدلی.
همدغه رڼا ده چې دلیدلو قوه له اشیاوو سره مربو طوي او ددې باعث ګرځي چې مونږ څه ووینو.
لمرپخپله دلیدو قوه نه ده دلیدو وسیله ده دهمدغې وسیلې له برکته مونږ د بینایي احساس کوو.
ته په دې پوه شه! چې لمر د نیکۍ ثمره ده او نیکۍ سره شباهت لري. هماغه نسبت چې په لیدلي جهان کې یې دبینا یي قوت له لیدلو شیانوسره لري د ادراک په جهان کې بې دفهم قوه هم له هغو شیانو سره لري چې دپوهیدلو وردي.
څنګه چې په تیاره کې څه نه لیدل کیږي او سترګې رڼا ته اړې دي روح هم هغه څه نهویني چې دحقیقت رڼا پرې نه وي پریوتې.
څه شی چې د معرفت ورشیان په حقیقت پورې مربوطوي او روح ته دپوهیدو استعداد ورکوي دنیکۍ تصوردی چې دعلم قوه له لمر سره مشابه وګڼي مګر که لمر یې ګڼې نو لویه اشتباه کوې. همدارنګه د ادراک په عالم کې انسان حق لري چې علم او حقیقت دنیکۍ نظیر وګڼي. مګرکه عین نیکي یې ګڼې دا هم اشتباه ده ځکه چې دنیکۍ مقام له دینه ډیرپورته دی.
لمر لیدل شوو شیانو ته یوازې دلیدل کیدو قابلیت نه بخښې بلکه په پیدایښت او نشو و نماکې یې هم تاثیر لري او غذا ورکوي.
همدغه شان دپوهیدلو ورشیان له نیکۍ نه یوازې همدغه استفاده نه کوي چې د پوهیدلو وړ وګرځي بلکه په ماهیت اوپیدایښت کې یې هم د خل لري.
" افلاطون "

دطبیعت قوانین

دطبیعت قوانین واجب او ضروري نه دي. د جهان اصل او اساس تغیر او حرکت دی هرکله چې دغه تغیر مکررشي نوعادت وګرځي او دقانون نوم پیداکړي.
دیوه خوړ او به په اول کښې یوه معینه مجرانلري او د خپل جریان په وسیله ځانته لاره اومجرا پیداکوي وروسته بیادغه مجرا داوبو دسیر او حرکت قاعده اوقانون بلل کیږي. ډیرامکان لري چې دغه مجرا بدله شي او یوه بله مجرا ورته پیداشي. په همدغه لحاظ دطبیعت چارې دیوه معین اوضروري قانون تابع نشو ګڼلی.
" بونرو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

انساني تکليف

ښه نيت او نيکه اراده د خير اونيکۍ مبدا ده.
نيکه اراده اوښه نيت دادی چې انسان خپل تکليف وپېژني او پيرو ي يې وکړي.
تکليف بايد خاص دتکليف لپاره په ځای کړشي يعني دکتې اوزيان لحاظ په کښې نه وي.
تکليف هغه عمل دی چې د يوې کلي قاعدې متابعت لپاره وي او محض د قانون په احترام اجرا شي.
هغه څوک چې يوکار دقانون لپاره کوي او هغه چې کار يې له قانون سره موافق وي يو راز نه دي.
ددوهم سړي عمل ته مشروع ويلی شو مګر خير او اخلاقي عمل ورته نشوويلې. ددې لپاره چې ديوه سړي کارا خلاقي ارزښت پيداکړي يوازې دا کافي نه ده چې عمل يې له تکليف سره موافق وي بلکه دا لازمه ده چې دتکليف لپاره وي.
ډېرامکان لري چې يوکارښه وي مګر اخلاقي نه وي لکه ديوه سوداګر صداقت او راستي چې دتجارتي منفعت او اعتبار پخولو لپاره وي نه د تکليف لپاره.
د ځان ساتنه له تکليف سره موافق کاردی مګر ددې لامله چې طبيعت ورته ميلان لري اخلاقي عمل ورته نشوويلی.
هغه څوک چې ډېر زړه سواندی وي او د رقت په وجه له چاسره احسان کوي ښه کوي مګر اخلاقي عمل نه اجراکوي که همدغه سړی له خلقو نه جفا و ويني زړه به يې سخت شي او له احسانه به لاس واخلي. مګرکه څوک له خلکونه جفاګانې ويني او دتکليف په ځای کولو لپاره احسان کوي هغه يواخلاقي عمل اجراکوي.
" کانت "

ژوند

ژوند زما په نظرکښې غوښتل دي او هره غوښتنه له يوه احتياج يا محروميت څخه پيداکيږي يعني له غم او درد څخه.
که ديوه سړي هره آرزو په اسانه اوسمدلاسه حاصله شي کسالت ورته پيداکيږي چې له رنځ اوغم نه لوی مصيبت دی.
دانسان ژوند هميشه دغم او کسالت ترمينځ واقع دی.
سړی چې هرڅومره له غم څخه لرې شي هغومره کسالت ته نږدې شي. په هره اندازه چې موږ له کسالت نه ځان وساتو په هماغه اندازه له غم سره قرابت پيداکوو.
دا دوه آفتونه يو دبل ضد دي که انسان له يوه څخه خلاص شي د بل په منګولوکښې لويږي.
څنګه چې غم او رنځ له احتياج او محروميت څخه پيداکيږي کسالت له راحت او رفاهيت څخه پيداکيږي.
هر چيرته خواران اوغريبان له احتياج او محروميت سره په جګړه اخته دي او بډايان له کسالت سره په مجادله کښې دي.
همدغه کسالت دی چې دعيش او راحت خاوندان يې په ښکار او قمار په افيونو اونورو نشو مشغو ل کړي او مجبورکړي دي ياپې ددوی مخه تزييناتو او تجمل ته ګرځولې ده.
دانسان استعداد اوقوت دا غواړي چې احتياج او محروميت لرې کړي او د ژوند په جګړه کښې په کارولويږي. نوکله چې احتياج اومحروميت له مينځه لاړشي او په دغه مبارزه کښې معطلي راشي دغه عاطل قوت پخپله يو مونږ پيټی شي او انسان مجبور کاندي چې بيهوده يې صرف کړي او له کسالت څخه ځان وژغوري.
((کرلوس)) دبډايانو بدبختي داسې بيانوي:
((يو د دې لپاره چې له کسالت نه وتښتي خپله ښايسته ماڼۍ پريږدي اوبه تفريح پسې يوه خوا او بله خوامنډې وهي. بل په ډېره بيړه له خپلې ښځې او اولادونو څخه چيرته لرې دروميي مګرمقصد ته نه رسيږي او بيرته له هماغه دښمن يعني کسالت سره بياکورته راځي او چاره ترينه ورکه وي)).
" شوپنهاور"

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی نبه سړی نه دی، څوک چې هیمشه د بل دملامتۍ خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

حکمت اوسعادت

ارسطووايي: حکیم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردنه لرې کړي نه دا چې په ډیرو لذتونو پسې ههڅه وکړي.

زه هم دحکمت ډیره ټینګه اوقوي پایه همدغه ګڼم چې سړی له غمونو او دردونو څخه وتښتي نه داچې په لذت پسې منډه واخلي.

یعني سعادت په هغه ګریز (تیښته) کښې دی نه په دغه شتاب (هڅه) کښې. هغه کسان ډیر غولیدلي دي چې ارزوګانوته رسیدل سعادت ګڼي ځکه چې له ارزوګانو سره وداع کول اوبې نیازی ته رسیدل سعادت دی.

هر څومره چې د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هماغومره سعادت ته نژدی وي.که حقیقت ته وګورو یو روغ او جوړ فقیر له یوه رنځورغاړي بډایی څخه ډیر نیکبخته دی.

سقراط وايي: ډیرکسان دي چې نه جواهر لري نه سره اوسپین نه یې ډیرښه لباس په غاړه کښې شته نه په لورو ماڼیو اوښو قصرونو کښې استوګنه لري مګرسره له دې له بډایانو نه خوشحاله ژوند کوي.

شکسپیروایي: ځینې کسان لکه توتیان داسې دي چې د خندا یوه وړه منظره ووینې خوله یې له خندا نه نه راټولیږي.

ځینې نور داسې غمجن دي چې هیڅ راز مسخرې او د خندا نندارې یې نشي خندولی.

دا زموږ خپل خوی او طبیعت دی چې زموږ دژوند اوسعادت اساس ګڼل کیږي.

موږ باید دسعادت تومنه په ځان کښې ولټوو او په دې پوه شو چې دهرچا نیکبختي پخپله په ده پورې مربوطه ده.

په ځان باندې اتکا او نورو ته نه متوسل کیده، له ډیرو قیدونو او احتیاجاتو څخه ځان خلاصول او خپله ازادي زیاتول سعادت دي.

هغه څوک چې په باطن کښې غني دی له خارجي جهان څخه یوه منفي هدیه غواړي او بس چې هغه فراغت دی.

د هغه مهمه ارزو داده چې له خلقونه لرې اوپه څنګ وي چې په دغه وسیله له ځانه استفاده وکړی شي.

لوی خلک له هر څه نه فراغت خوښوي او خپلې ازادۍ ته ډیره توجه لري یعنې همدغه سعادت ګڼي.

ارسطووايي:سعادت په فراغت او ازادۍ کښې دی.

سقراط هم ازادۍ او فراغت سترنعمت ګڼلی دی.

څومره چې د یوه سړي فکري او عقلي پانګه زیاتیږي هغومره یې تعلق له دنیا نه او د دنیا له خلکو څخه کمیږي.

هغه بیا خپل سعادت د دنیاپه نعمتونوکښې نه لټوي بلکه له معنوي لذتو نو څخه خونداخلي او حقیقي سعادت ته رسیږي.

" شوپنهاو"

انشا

د هرلیکونکي انشا د هغه دفکر آیینه ده.

که غواړئ چې د یوه لیکونکي حقیقي ارزښت ځانته معلوم کړئ دیته مه ګورئ چې ده څه موضوع کښې فکر کړی دی یا دده دفکر محصو ل څه شی دی.

دیوه مؤلف اولیکونکي دمقام پیژندلو لپاره همدغه کافي ده چې موږ پوه شو چې ده څه رازفکر کړی دی او دفکر کولو طرزیې څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هرليکونکي انشاٴ لکه خميره داسې ده چې مختلف شکلونه او صورتونه قبلوي مګر داصورتونه که هر څومره مختلف وي بيا هم خميره يوه ده.

" شوپنهاور"

مطالعه اوتفکر

څنګه چې ډيره زياته مطالعه فکر وسعت او ودې ته نه پريږدي ډير ليکل اوډير لوستل هم د حقايقو دمعرفت مخه نسي.

ددنيا ډيره لويه کتابخانه چې بې نظمه او بې ترتيبه وي هغه ارزښت نه لري چې يوه کوچنۍ منظمه کتابخانه يې لري.

همدغه راز ډيره زياته پوهه چې په ذهن اودماغ کښې ښه هضم شوې نه وي له هغو لږو معلوماتو نه لږ قيمت لري چې په جزئياتو کښې يې ډيرغوراو دقت نه وي شوی.

په حقايقو باندې سړی هغه وخت پوهيدلی شي چې دعليت په قانون پوه شي او په جزئياتو کښې مطالعه ولري.

څنګه چې انسان مطالعې ته ضرورت لري تفکر ته يې هم لري. مطالعه اوتفکر د انسان په ذهن کښې دوه متضاد تاثيرونه لری چې که يو زيات شي هغه بل کميږي.

مطالعه دسړي ذهن د هغو افکارو او عقايدو له تاثيرلاندې راولي چې ممکنه ده دانسان له ذاتي احتياجاتو سره مخالفت ولري.

آزاد تفکر يعنې د هغه طبعي سير اوحرکت تعقيب چې محيط اوضروري مسايل يې دانسان په ذهن کښې پيداکوي دمطالعې په شان څه خاص شی په ذهن کښې موجودنه وي بلکه دفکرکولو تومنه ذهن ته سپاري. همدغه سبب دی چې ډيره زياته مطالعه دشخصي فکر د پرورش مخه نيسي اوسړی څه قدر سطحي اوناپوهه کوي.

علما او پوهان هماغه کسان دي چې ډيرکتابونه يې لوستي دي مګر نوابغ او دفکر خاوندان چې دانساني مدنيت لارښودونکي دي او د بشريت قافله دترقۍ خواته بيايي هغه کسان دي چې دجهان په کتاب کښې يې غور کړيدی او دنورو په خبرو کښې يې خپل فکر نه دی بايللی.

" شوپنهاور

خوی او خصلت

دانسان خوی هيڅکله تغيير نه کوي. هو سړی په زلميتوب او زړښت کښې هماغه دی چې په کوچنيتوب کښې و.

دده ډير لوی هنردادی چې کله کله فريبنده (غولوونکی) صورت اختياروي او دافسون نقاب پخپل مخ غوړوي.

که غواړئ چې دغه حقيقت دتجربې له مخې څانته معلوم کړئ نو د هغه اشنا اوملګري په حرکاتو او رفتار کښې ښه دقت وکړئ چې ډير کلونه ترينه بيل شوي ياست وروسته له دغه غور او دقت څخه به داو منئ چې دده خوی او خصلت هيڅ تغير نه دی کړی او هماغه شی دی چې دمخه و.

ځينی کسان په ظاهره انکار کوي او دا خبره نه مني مګربه باطن کښې پوره باور لري چې دانسان خوی او خصلت تغيير نه قبلوي.

همدغه سبب دی چې څوک له چانه څه ټکي برګي ووينې په هغه باندې بيا اعتماد نه کوي.

که څوک د چاپه نظر يو ځل ښه ورغی دهغه په باب هم خپله نظريه نه بدلوي.

دانسان خوی او خصلت فطري شی دی او همدغه يې دلوروالي معيار‌دی.که څوک دفطرت په لحاظ لوی نه وي نو واړه اشخاص په مصنوعي وسايلو نه لوييږي.

" شوپنهاور"

دوستانه مناسبت

سړی د ځوانۍ په وخت کښې دافکر کوي چې دانسانانو مناسبات په يوه ښه اساس او په حقيقي اصولو ولاړدی مګرکله چې دژوندانه يو څه مراحل طی کړي نو بيا پوه شي چې بشري مناسبات يې له شخصي ګټې په بل شي نه دي ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر څوک چې ډیر ما ل لري او دلوړ مقام خاوند دی هغه په خلکو کښې محبوب او محترم دی. هغه بل چې دښه نیت او ښو احساساتو خاوند دی،مګرپه دوستۍ کښې یې څه ګټه نشته څوک ورسره مینه نه لري.
هغه دوستي او هغه مینه چې شخصي ګټه او پټ مقاصد په کښې نه وي دلته ډیره لږه ده او له لږو خلکو سره ده.
"شوپنهاور"

بدي اوضرر

څومره چې لوړ اوعالي مبادي په یوه بد سړي کښې فاسد شویدی په ځناوروکښې هغومره نه دي فاسد. بدي په هغه شي کښې لږه ده چې دابتکار مبداپه کښې نشته ذکا چې دابتکار مبداده، بدي زیاتوي اوضرر یې ډیروي. دیوه ظالم انسان ضرر زر ځله دیوه مضر حیوان له ضرر نه زیات دی لکه چې د یوه جماد ضررله حیوان نه لږ دی او ظالم له ظلم نه ډیربددی.
" ارسطو"

لویه اشتباه

څوک چې دا فکر کوي چې پوهه او فضیلت دسړي قیمت اومقام په جامعه کښې لوړوي ډیره لویه اشتباه کوي ځکه چې دغه شی بالعکس کینه او دښمني پیداکوي نه مینه او محبت.
دعلم او فضل اظهار بل شی نه دی د نورو دناداني تائیددی. ځکه چې ثروت او مقام دسړي قیمت په جامعه کښې لوړوي علم او عقل د نورو دکینې او نفرت موجب ګرځي.
پو هان او هوښیاران د خلکو مینه او محبت نشي جلبولي بلکه بدبیني اوتمسخر ځانته جلبوي.
" شوپنهاور"

افتخار

هغه افتخار چې لکه د څپې ونه په ډیروخت کښې وده کوي او غځیري دوام او پاینت یې هم ډیروي.
هغه بل افتخار چې لکه دپسرلي بوټی ژرپیداکیږي او ژر لوئیږي له یوه فصل نه زیات دوام نه لري او ډیر ژرله مینځه ځي.
د هنر خاوند چې له ابدیت نه هر څومره زیاته استفاده وکړي یعنې په ټو ل انسانیت پورې تعلق ولري هماغو مره له خپل عصر څخه پردی وي. دا ځکه چې د هغه اثر د هغه په عصر پورې اختصاص نه لري بلکه دبشر دتاریخ یو جزوي د همدې لامله معاصرین ورته ښه نه ګوري بلکه بالعکس په هغو کتابونو پسې هڅه کوي چې ورځني مسایل په کښې وي.
" شوپنهاور"

غضب او شهوت

هغه بې اعتدالي چې په غضب کښې وي له هغې بې اعتدالۍ نه ښه ده چې په شهوت کښې وي. یعنې دغضبي قوې افراط دشهواني قوې له افراط څخه ښه دی.
قهر او غضب دعقل غږ پوره نشي اوریدلی او داسې مثا ل لري لکه چې یو نوکر د خپل بادار امر لږ غوندې واوري او د تعمیل لپاره منډې واخلي یعنې امرته تراخره غوږ کښینږدي او په کار پسې وځغلي مګر شهوت دعقل یا حس په یوه اشاره د خوند اولذت په لوري هڅه کوي او امرته هیڅ نه ګوري.
دغضب خاوند مکارنه دی اوغضب هم مکر جن نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکرله شهوت سره ترلی دی او دشهوت کاردی.
همدغه سبب دی چي دغضب په ډيروالي کښې دومره رسوايي نشته لکه چي د شهوت په ډيروالي کښې شته.
" ارسطو"

دوستي

دوستي يوازې يو ضروري امرنه دی بلکه يوه ډيره شريفه او آبرو منده عاطفه هم ده.
ځيني وايي چي دوستي يوډول مشابهت دی او هماغه اشخاص يو دبل دوستان وي چي يوله بله مشابهت لري د همدې لامله بازله بازسره اوکوتره له کوترې سره الوزي.
ځيني نورېه دي عقيده دي چي که دوه تنه يوکار او يوه پيشه لري نو هغه هيڅکله نشي دوستان کيدلی.
څوک چي دفطرت په قوانينو استاد کوي لکه (اورپيدس) هغه وايي:
د وچي ځمکي باران خوښ دی اوباراني وريځي داغواړي چي په ځمکه باران واوروي.
هرا کليتس په دي فکردی چي ضديت دنزدې کيدو مو جب دی او ډيرښه موافقتونه له مخالفتونو څخه پيدادي.
دا خبرې به پريږدو او دابه ووايو چي ددوستۍ موضوع څه شی دی؟
خيرکه لذت که منفعت؟
هغه کسان حقيقي دوستان نه دي چي دمنفعت لپاره دوستي کوي او په ګټه مين دي. د دوی دوستي به ترهماغه وخته وي چي له بله ګټه کوي او دګټې اميد مو جود وي.
دچا دوستي چي په لذت بناده او په خوند پسي ګرځي هغه هم له حقيقې دوستۍ نه خبرنه دی د هغه دوستي هم بې بنياده ده ځکه چي لذت هم لکه منفعت بې ثباته دی‌او ژر ژر بد ليږي.
په دې دواړو دوستيو کښې دوست بالذات مقصو دنه دی بلکه لذت يا منفعت اصلي مقصد دی.
پوره او حقيقي دوستي هغه ده چي دښو خلکو ترمينځ پيداکيږي اوپه ښه والي بناده.
هغه خلک چي د خير خاوندان دي او د بل خير غواړي مينه يې يو له بله ذاتي او حقيقي ده.
دا دوستي په خيراو فضليت بناده او پايه يې ډيره ټينګه ده.
دوست هغه دی چي د دوست خير غواړي او خير وررسوي.
په دوستۍ کښې دا شرط دی چي يو له بله له عواطفو ډک احساسات ولري او دا احساسات او عواطف دواړو خواوته معلوم وي.
په دوستۍ کښې اميزش او الفت ناسته ولاړه ضروري ده.
دوستۍ دمساوات په اساس ټينګيږي چي هر يود بل حق اداکړي او هريو د بل محب وي.
ډيرخلک داغواړي چي د نورو محبوب شي او پخپله د هيچا محب نه وي په همدغه وجه خپل متملقين په ځان راغونډوي مګر دوستان نشي پيداکولی.
متملق هماغه دی چي خپل ځان ټيټ ګڼي يا لږ ترلږ خپل دوست ته دابښيي چي زه په تادومره نه يم ګران لکه چي ته پرماګران يې ځکه دغسې کسانو ته دوستان نشوويلی.
دوستۍ هغه مينه ده چي له دوست څخه بيرته انعکاس کوي او له يوې خوا نه نه وي همدغه سبب دی چي دانسان مينه له سرو او سپينو سره يا له ښو جامو او ښو خوراکونو سره دوستي نه ده ځکه چي له يوې خواده او بيرته انعکاس نه کوي.
په دوستۍ کښې مقابله بالمثل په کارده او بې مساواته دوستي دوستي نه ده. مينه له يوې خوا پيداکيدای شي مګر دوستي له يوه طرفه هيڅکله نه وي. دوستۍ که د لذت يا منفعت په اثروي کيدای شي چي بد خلک له بدو خلکو سره يا ښه اشخاص له بدو کسانو سره دوستان شي مګرکه خير او فضيلت د دوستۍ اساس وي نو دښو او بدو ترمينځ دوستي نه پيداکيږي.
حقيقي دوستي هماغه ده چي دنيکانو اوښو خلکو په پاکو زړونو کښې ځای لري او په خير او فضيلت بناده.
" ارسطو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلا

ښکلا یوه منطقي قضیه ده چې صغرى يې سترګې دي او کبرى يې زړه دى نتیجه يې عشق دى.

"سقراط"

وحشي اومدني انسان

عمومي نظریه داده چې وحشي انسان په هیڅ ډول اخلاقي اصولو پابندي نه لري بلکه هروخت د خپلو غرایزو تابع وي او هر کله د خپل میل او خواهش رضا غواړي.

انسان پیژندونکي پوهان دانظریه نه مني او وایي.

وحشي هغه دى چې د ادابو او رسومو ډیر پابندوي او په ناسته ولاړه تګ او راتګ بلکه په هراقدام او هغه خبره کښې د خاصو اصولو اومقرراتو پیروي کوي، یعنې وحشي انسان هغه مریى دى چې پخپل رفتار او کردار کښې د یوې طایفې د عاداتو دلاس آله وي او متمدن انسان دغه راز نه دى.

" جان دیویی"

((پاى))

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library